© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Няхай жыве 1 мая!

У НУМАРЫ

- Літаратурны рух і навуковая дзейнасць
- Новыя вершы Ул. Гайдука, Л. Танкевіча, І. Чыквіна, С. Стаськевіч
- Белавежцы ў баях на Нысе
- Карэспандэнцыя з Гродна
- Беластоцкае свята савецкай песні
- Беларускі аўтограф П. Чайкоўскага
- Смерць Гітлера.

Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 18 (740) ГОД XV БЕЛАСТОК 3 МАЯ 1970 г. ЦАНА 60 гр.

ЯДНАЕ НАС САЦЫЯЛІСТЫЧНЫ ЗМЕСТ

ІНТЭРВ'Ю З МГР ЗБІГНЕВАМ ДАМБРОЎСКІМ — КІРАЎНІКОМ АДДЗЕЛА КУЛЬТУРЫ ПРЭЗІДЫУМА ВРН У БЕЛАСТОКУ, СТАРШЫНЁЙ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КАМІСІІ ВАЯВОДСКАГА КАМІТЭТА ПАРП У БЕЛАСТОКУ.

— З якімі галоўнымі праблемамі ўваходзім у сёлетнія Дні асветы, кніжкі і друку?

— Дні гэтыя па традыцыі ўжо даюць аказію для папулярызацыі культурных дасягненняў, ствараюць шырокую магчымасць паказаць перспектывы развіцця нашай краіны. Паглыбленне палітычнай свядомасці, умацаванне адзінства народа, мабілізацыя грамадства вакол праграмы сацыялістычнага будаўніцтва — гэта праблемы, якія павінны знайсці сваё значнае месца ў майскіх Днях асветы, кніжкі і друку.

Асабліва будзем імкнуцца ў гэтым годзе да таго, каб выдабыць і паказаць сацыялістычны змест сучаснай польскай культуры, каб папулярызаваць далей ленінскія ідэі і ўмацоўваць нашу дружбу з СССР.

9 мая Дзень перамогі над фашызмам і 25-цігоддзе павароту да Польшчы заходніх і паўночных пястоўскіх зямель. Трэба моцна падкрэсліць гэты знамянальны факт. 17 мая — юбілей сялянскага руху, таму ў святкаванні павінны знайсці месца прагрэсіўныя традыцыі супольнай барацьбы рабочых і сялян за народную Польшчу і супольная цяпер праца над развіццём Радзімы.

Незалежна ад вялікіх гадавін, Дні асветы, кніжкі і друку павінны служыць шырокаму развіццю культуры і асветы, выхаваўчай працы з моладдзю. Паказваць трэба ролю кніжкі і газеты ў жыцці сучаснага чалавека.

— Ці трэба бачыць і трактаваць беластоцкую культуру шматскладова, як па грамадскаму складу насельніцтва, па традыцыі, так і па нацыянальнаму складу?

— Несумненна, культурнае жыццё Беласточчыны не ідзе паводле аднаго акрэсленага мадэлю. Мы аднак бачым штораз выразней культурнае збліжэнне паасобных раёнаў і асяроддзяў. Элементам, які яднае нас, з'яўляецца сацыялістычны змест нашай культуры. Але формы розных нашых культурных з'яў розняцца і, відаць, павінны розніцца. Бо форма нясе з сабой, захоўвае і выдабывае культурныя асаблівасці розных асяроддзяў, іх нацыянальныя традыцыі, звычаі, гістарычнае мінулае і г.д.

(Працяг на стар. 5)

III пленум ГП БГКТ, прысвечаны літаратурным і навуковым пытанням, адкрывае старшыня ГП Міхась Хмялеўскі. Фота ЦАФ — Сянько

Літаратурны рух і навуковая дзейнасць

(З ДАКЛАДА ЧЛЕНА ПРЭЗІДЫУМА ГП БГКТ, СТАРШЫНІ ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ „БЕЛАВЕЖА", ДР. АЛЯКСАНДРА БАРШЧЭЎСКАГА НА ПЛЕНУМЕ ГП БГКТ 12 КРАСАВІКА Г. Г.)

На працягу 14 год існавання БГКТ літаратурны рух, навуковая і выдавецкая дзейнасць не былі ні разу прадметам характарыстыкі, аналізу, а нават інфармацыі на пленуме нашай арганізацыі. У сувязі з гэтым, ацэньваючы сёння гэтыя напрамкі нашай працы, не можам не адклікацца да фактаў, якія маюць зараз амаль гістарычны характар.

Арганізаваныя формы беларускага літаратурнага руху ў Польшчы звязаны арганічна з утварэннем БГКТ і яго органа «Нівы». «Ніва», несумненна, павінна быць акрэслена як цэнтр, вакол якога пачалі збірацца беларускія літаратурныя сілы ў Польшчы. Добразычлівыя адносіны «Нівы» да паэзіі выявіліся ўжо ў першым нумары газеты, у якім паявіўся верш п. з. «Першы з'езд».

У тым жа нумары паявіўся першы літаратурны фельетон «Добры дзень, чытачы» Дзядзькі Леваня. Аўтар фельетона Станіслаў Вагурка на працягу многіх гадоў змяшчаў у «Ніве» свае творы. Трэба сказаць, што яго фельетоны карысталіся вялікай папулярнасцю сярод чытачоў. Выдадзеныя асобнай кніжкай у 1961 г., яны сталі падставай да прыняцця іх аўтара ў члены Саюза польскіх пісьменнікаў.

У сёмым нумары «Нівы» быў змешчаны першы паэтычны цыкл В. Асіповіча (Андрэя Сошкі). Аўтар гэты доўгі час праяўляў значную актыўнасць у літаратурнай творчасці.

У галіне развіцця празаічных літаратурных форм значную ролю адыграў Васіль Баршчэўскі. Апублікаваў ён у «Ніве» вялікую колькасць апавяданняў, звязаных тэматычна з рознымі галінамі жыцця беларускай вёскі. Надрукаваў ён таксама першую невялікую аповесць «Мішкавае вяселле», якой даўёў, што з'яўляецца ндрэнным назіральнікам і аналітыкам вясковага побыту.

У чэрвені 1958 г. адбыўся з'езд беларускіх аўтараў у Польшчы, на якім было створана «Беларускае літаратурнае аб'яднанне». У 26 (122) нумары «Нівы» за 1958 г. паявіўся першы нумар «Літаратурнай старонкі» — органа Беларускага літаратурнага аб'яднання. Літаратурная старонка стала пастаянным штомесячным дадаткам да «Нівы».

У ліпені 1958 г. адбыўся ў Беластоку літаратурны семінар, на якім з ацэнкай творчасці нашых аўтараў выступілі навуковы супрацоўнік Акадэміі навук

Працяг на стар. 4

БГКТ хроніка

■ 14 красавіка бельскі аддзел БГКТ арганізаваў у Орлі павятовую акадэмію, прысвечаную 100-ай гадавіне з дня нараджэння Уладзіміра Леніна. У акадэміі прыняў удзел сакратар па прапагандзе павятовага камітэта ПАРП Раман Матосюк. Вёў акадэмію кіраўнік школы ў Орлі Аляксей Карпюк, а даклад чытала настаўніца беларускай мовы Ніна Война. Мастацкую частку выканалі вучні мясцовай школы. Прысутныя маглі паглядзець таксама цікавую выстаўку аб Леніне.

■ Клуб ваяводскай камісіі прафесіянальных саюзаў арганізоўвае «спатканні з паветамі». 15 красавіка прэзентаваў ён культурныя дасягненні Гайнаўшчыны. На гэтай вечарыне, між іншым, выступіў харавы калектыў гайнаўскага аддзела БГКТ.

■ На пасяджэнні прэзідыума сямяціцкага аддзела БГКТ (сядзіба ў Мілейчыцах) абмяркоўваліся справы павятовых элімінацый драмгурткоў і ўдзельнікаў на беларускую песню. Вырашана, што элімінацыі адбудуцца 17 мая.

■ У вёсцы Аўгустова ў Бельскім павеце рэарганізаваўся гурток БГКТ. Да яго зараз належыць 21 асоба. Членамі праўлення гуртка з'яўляюцца: Мікалай Крупіцкі — старшыня, Людміла Навіцкая — сакратар і Людміла Асташэвіч — скарбнік.

■ Актывіст бельскага аддзела БГКТ Андрэй Маскалевіч выступіў з дакладам аб У. Леніне ў вёсках Шасталы, Праневічы, Відава і Кошкі.

■ У Крывяцічах, Крывой, Аўгустове і Спічках экспануецца выстаўка «З жыцця БССР», якую падрыхтаваў бельскі аддзел БГКТ.

■ У Рыгораўцах 10 членаў БГКТ аплаціла ўжо складчыны за 1970 год. Члены гэтага гуртка Раіса Крот і Марыся Сцепанюк будуць прымаць удзел у павятовым конкурсе на беларускую песню.

■ Эстрада ГП «Лявоніха» 15 красавіка дала канцэрт на фабрыцы прылад і ухвытаў з нагоды акадэміі, прысвечанай 100-ай гадавіне У. Леніна.

■ Сакратар праўлення беластоцкага павятовага аддзела БГКТ Янка Цялушэцкі 9 красавіка спаткаўся з кіраўніком павятовай бібліятэкі Галенай Мадзалеўскай і дагаварыўся аб тым, каб усе выдавецтвы ГП знайшліся ў вясковых бібліятэках.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

ОРДЭН ЛЕНІНА — У. ГАМУЛКУ

Адзначаючы выдатныя заслугі ў развіцці брацкай дружбы і супрацоўніцтва паміж народамі Савецкага Саюза і Польшчы, ва ўмацаванні міру і сацыялізма, шматгадовы актыўны ўдзел у сусветным камуністычным руху, у сувязі з шасцідзесяцігоддзем з дня нараджэння, Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Першы сакратар ЦК ПАРП **Уладзіслаў Гамулка** ўзнагароджан ордэнам Леніна. Ордэн быў уручаны 20 красавіка ў Маскве.

Варта напомніць, што ў красавіку мінула 40 год ад устанаўлення ордэна Леніна — найвышэйшай ўзнагароды ў СССР за заслугі ў пабудове сацыялізма. Першы ордэн Леніна атрымала рэдакцыя «Камсамольскай праўды», узнагароджаная 23 мая 1930 года. Ад гэтага часу па 1 студзеня 1970 г. ордэн Леніна атрымала 360 тысяч чалавек.

ЛЕНІНСКІЯ ПРЭМІІ

20 красавіка ў Крамлі ў Свярдлоўскай зале адбыўся ўрачысты сход прадстаўнікоў грамадскасці Масквы ў сувязі з уручэннем вядомаму дзяржаўнаму і палітычнаму дзеячу Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі — Прэзідэнту ЧССР **Людвіку Свабодзе** і польскаму пісьменніку, грамадскаму дзеячу **Яраславу Івашкевічу** міжнароднай Ленінскай прэміі «За ўмацаванне міру паміж народамі».

— Я хацеў бы падзякаваць Камітэту па Ленінскіх прэміях, — заявіў Я. Івашкевіч, — падзякаваць усяму рускаму народу, сярод якога нарадзіўся сто гадоў назад той чалавек, які меў такі ўплыў, такое значэнне для вас, для нас, для Еўрапы, для ўсяго свету — Уладзімір Ільіч Ленін.

ЮБІЛЕЙНАЯ МАНЕТА

У азнаменаванне 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна 22 красавіка 1970 года ў СССР выпушчана ў абарот юбілейная манета вартасцю ў адзін рубель.

Юбілейная манета мае форму круга дыяметрам 31 мм і вырабляецца з медна-нікелевага сплаву белага колеру.

КІТАЙСКІ СПАДАРОЖНІК

24 красавіка ў КНР запушчан першы штучны спадарожнік Зямлі.

Спадарожнік акружае Зямлю за 114 мінут, а яго вага — 173 кілаграмы.

НАСЕЛЬНІЦТВА ЗША

Як вынікае з даных Бюро перапісу насельніцтва, колькасць насельніцтва Злучаных Штатаў на 31 сакавіка г.г. склала 204.643.000 чалавек.

ПАМЁР У 143 ГАДЫ

Егіпецкі жыхар Алі Хаха, чысцільшчык абутку па прафесіі, памёр у вёсцы Эль-Марг, у каірскім прыгарадзе, ва ўзросце 143 гады.

Усё сваё жыццё Алі Хаха пражыў у вёсцы, ні разу не ездзіў на поездзе і ніколі не звяртаўся за кансультацыяй да ўрача. Усё жыццё ён хадзіў босым, хоць быў чысцільшчыкам абутку. (ак)

СУПОЛЬНАЕ

У Мінску адбылося супольнае пасяджэнне Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі і Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, прысвечанае 100-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. З дакладам на гэтым урачыстым пасяджэнні выступіў першы сакратар ЦК КП Беларусі П. Машэраў. Загалоўкі раздзелаў даклада: «Веліч У. І. Леніна і ленінізма», «БССР — дзецішча ленінскай нацыянальнай палітыкі», «Будаваць камунізм, жыць і змагацца па-ленінску», «Ленінізм — сцяг рэвалюцыйных сіл сучаснасці».

Выступілі з прамовамі таксама кіраўнікі дэлегацый замежных партый: старшыня Камуністычнай партыі Люксембурга Дамініка Урбані, генеральны сакратар партугальскай камуністычнай партыі Алвара Куньяла, генеральны сакратар ЦК Перуанскай камуністычнай партыі Хуга Махелет, кіраўнік дэлегацыі Гватэмальскай партыі працы Мігеля Радрыгес.

СХОД

З нагоды 25-ай гадавіны з дня падпісання дагавору аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемнай дапамозе паміж Саюзам Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Польскай Народнай Рэспублікай адбыўся ў Мінску ўрачысты сход. У сходзе прынялі ўдзел кіраўнічыя асабістасці партыі і ўраду Беларусі, польскія дыпламаты, прадстаўнікі працоўных беларускай сталіцы. З дакладам выступіў намеснік старшыні праўлення Беларускага аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы Р. Канавалаў. Цёпла было сустрэта выступленне першага сакратара пасольства ПНР ў СССР Юзэфа Якубчака.

Кіраўнік дэлегацыі Варшаўскага ваяводства сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП Адам Сталяжэвіч выступіў з прамовай і ўручыў на сходзе Мінскаму абласному камітэту КПБ партрэт У. І. Леніна.

ВЫСТУПЛЕННЕ

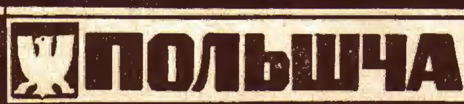
На пасяджэнні 25-ай эканамічнай камісіі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый для Еўропы (ЭКЕ) выступіў кіраўнік беларускай дэлегацыі дырэктар Інстытута эканомікі Акадэміі навук Беларускай ССР, прафесар Ф. Марцінкевіч.

Марцінкевіч падкрэсліў м. ін., што за 1969 год нацыянальны даход Беларусі павялічыўся на 8 працэнтаў, прадукцыя прамысловасці — на 11 працэнтаў.

ПРЭЗІДЫУМА

Адбылося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, на якім былі заслуханы даклад старшыні выканаўчага камітэта Полацкага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных Е. Ліс аб выкананні наказаў выбаршчыкаў, крытычных заўваг і прапаноў, выказаных дэпутатамі на сесіях Савета.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета запатрабаваў ад выканаўчага камітэта гарадскога Савета ўважліва і своечасова разглядаць крытычныя заўвагі і прапановы дэпутатаў. (ся)

КАНДЫДАТЫ

Наперакор песімістычным прадказванням, не забракавала ў гэтым годзе моладзі, якая стараецца пачаць навуку ў вышэйшых навучальных установах. Як вядома, гэты год з'яўляецца нетыповым, бо ў сувязі з рэформай школьніцтва не будзе выпуску матуральных класаў. У сувязі з гэтым аднак нанава ўзрасло зацікаўленне вышэйшымі школамі з боку абітурыентаў з папярэдніх гадоў, якія раней па розных прычынах не маглі пачаць вучобу.

КУЛЬТУРА ЕГІПТУ

У Варшаве адбыліся Дні культуры Егіпту, арганізаваныя пасольствам Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі і Польскім камітэтам салідарнасці з краінамі Азіі і Афрыкі. У рамках Дзён адбыліся прагляды каляровых кароткаметражных егіпецкіх кінафільмаў, вечар егіпецкай літаратуры, выстаўка карцін егіпецкай мастачкі Інджы Эфлятон.

Культурныя суадносіны паміж Польшчай і Егіптам маюць ужо сваю традыцыю. У мінулым годзе ў Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы пабывала ў гасцях уроцлаўская «Пантаміма» і адбыўся Фестываль польскіх кінафільмаў. Ужо шэраг гадоў польская археалагічная экспедыцыя вядзе археалагічныя раскопкі ў розных месцах Егіпту.

ПАП

ПАП — гэта скарочаная назва Польскага прэсавага агенцтва, якое штодзённа забяспечвае друк, радыё і тэлевізію актуальнымі інфармацыямі з усяе краіны. ПАП урачыста адзначыла 25-годдзе сваёй дзейнасці. Пачало яно працу вясною 1945 года.

МЕХАНІЗАЦЫЯ

На пасяджэнні камісіі Рады міністраў па справах радаў нарадовых разгледжана была справа механізацыі работы ў нашых бюро і дзяржаўных установах. Вырашана апрацаваць праграму забеспячэння бюро тэхнічнымі прыладамі, дзякуючы якім бюровую працу, асабліва бухгалтарскую, і апрацоўку лічбовых дадзеных, будзе можна змеханізаваць.

ПАЗЫКІ

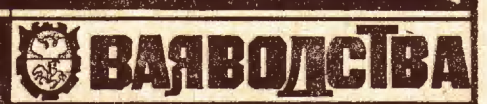
У другой чвэрці гэтага года на пазыкі гаспадарам прызначана на 1 мільярд злотых больш, чымсьці ў мінулым годзе. У суме чакае на гаспадароў 8 мільярдаў злотых, прызначаных на закупку насення кармоў, насення бульбы, а таксама на рамонты і будаўніцтва.

НА ДАРОГАХ

З аказіі Тыдня культуры на дарогах друк напомніў, што Польшча займае першае месца ў Еўропе па колькасці няшчасных дарожных выпадкаў. У мінулым годзе на дарогах загінула 4 тысячы асоб.

ПЕРАГАВОРЫ

22 красавіка прыбыў у Варшаву сакратар дзяржавы ў Міністэрстве замежных спраў Федэратыўнай Рэспублікі Германіі Георг Дуквіц на чарговыя размовы паміж урадам Польшчы і ФРГ. (п)

УРАЧЫСТАСЦЬ У ФАСТАХ

З нагоды Дня тэкстыльшчыка і Свята працоўных у Фастаўскім камбінаце адбылася ўрачыстая акадэмія. Тэкстыльшчыкі запрасілі да сябе члена ЦК ПАРП пасла ў Сейм і I сакратара ВК партыі тав. А. Лашэвіча, I сакратара Гарадскога камітэта ПАРП Ю. Трусевіча, віцэ-старшыню Прэзідыума ВРН Е. Зентару і іншых.

Напярэдадні Першамая калектыў найбольшага на Беласточчыне тэкстыльнага камбіната падвёў ітогі працы за мінулы год і падзяліў фабрычны фонд. Многія рабочыя атрымалі высокія дзяржаўныя ўзнагароды.

СУСТРЭЧА З БУДАЎНІЧЫМІ

Па ініцыятыве Гарадскога камітэта Фронту адзінства народа адбылася сустрэча I сакратара ВК ПАРП А. Лашэвіча і радных Ваяводскай і Гарадской рад нарадовых з будаўнічымі Беластока. Галоўны інжынер Беластоцкага будаўнічага прадпрыемства Р. Ясінскі правёў аналіз працы будаўнічых калектываў за апошні перыяд. Ён падкрэсліў, што ў апошні час наступіла радыкальнае паляпшэнне ў працы будаўнічых. Увесь мінулагодні прырост вытворчасці атрыманы дзякуючы павышэнню прадукцыйнасці працы.

На заканчэнне дыскусіі выступіў А. Лашэвіч. Ён звярнуў увагу на растучыя патрэбы жыхароў нашага ваяводства ў жыллёвых кватэрах, на патрэбы, якія можна вырашыць толькі сумленнай плённай працай.

У ГОНАР ПЕРШАМАЯ

Студэнты. Мінулая нядзеля была днём працы грамадскім чынам у беластоцкіх студэнтаў, якія вырашылі адзначыць такім чынам 20-годдзе сваёй арганізацыі (ЗСП) і свята Першамая. Тысяча студэнтаў разам з прадпрыемствам ачышчання горада ўпарадкавалі вуліцы, па якіх вызначана траса першамайскай дэманстрацыі.

Гарцэры. Працягваецца таксама гарцэрская акцыя «Іскра—70», прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна, згодна з якой моладзь укладае шмат працы ва ўпарадкаванне сваіх вёсак і мястэчак, сваіх школ і школьных пляцовак, у дрэванасаджэнне і г.д. У гэтай акцыі найлепш праявіла сябе моладзь Сямяціцкага, Бельскага і Беластоцкага паветаў.

ЗМС. Добра папрацавала таксама ў мінулым тыдні моладзь ЗМС. ЗМС-аўцы дапамагалі ў будаўніцтве плавальнага басейна ў раёне Тысячагоддзя ў Беластоку, будавалі дарогу каля Гарадка і пачалі будаваць мястэчка дарожнага руху ў Ломжы. (яч)

ПАПРАЎКА

У мінулым нумары ў заклік ГП БГКТ «Этнаграфічны музей — супольная справа» пранікла памылка: гаворыцца там, што ў сучасны момант у музеі знаходзіцца больш 300 экспанатаў. Павінна быць: «больш 900 экспанатаў».

Niedziela 3.V.

8.00 Program dnia; 8.05 TV Kurs Rolniczy: „Ochrona sadów"; 8.40 „Przypominamy, radzimy"; 8.55 Dla młodych widzów: „Brama" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 10.25 „Bawcie się z nami"; 11.00 Sprawozdanie z ulicznego kryterium kolarskiego o Puchar MON-u. W przerwie: Dziennik TV; 13.40 „Przemiany"; 14.10 „Września jest w Wielkopolsce" — film pol.; 14.25 XIII Trójmecz Harcerski; 15.25 „Pociągiem przez świat" — film; 15.50 „Piórkiem i węglem"; 16.15 „Bonanza" — film; 17.05 „Zlot gwiaździsty" — teleturniej; 18.05 „Spotkanie z pisarzem" — Hanna Malewska; 18.35 PKF; 18.45 Reportaż; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Z wizytą u Was" — koncert z okazji 25-lecia Radiofonii w PRL; 21.35 „Aż na koniec świata" — film fab. franc.; 22.55 Magazyn sportowy.

Poniedziałek 4.V.

14.25 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla dzieci: „Zwierzyniec"; 17.35 „Echo stadionu"; 17.55 „Kształt pamięci" — film pol.; 18.10 „Sylwetki X Muzy" — Edmund Fetting; 18.40 „Eureka"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 Teatr TV: J. Słowacki — „Balladyna"; 22.05 „Polski Film Dokumentalny"; 22.50 Dziennik.

Wtorek 5.V

9.55 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — J. U. Niemcewicza „Powrót posła"; 10.30 „Między wrześniem a majem" — film dok. pol.; 12.00 „Wybieramy zawód"; 12.20 Przerwa; 12.45 ; 13.55 Przysposobienie Rolnicze; „Lustracje praktyczne w zespole Przysposobienia Rolniczego"; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.30 Politechnika TV I roku. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Telewizyjny Ekran Młodych; 18.45 „Na szlaku Świętokrzyskim" — rep. film.; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Między wrześniem a majem" — film dok. pol.; 21.35 Recital Rity Hovink (Holandia); 22.10 Dziennik.

Środa 6.V.

10.00 „Dom" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 11.00 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. VI) Fizyka — „Wędrówka ciepła"; 12.25 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Wzajemna pomoc"; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka"; 17.20 TV Kurier Warszawski; 17.35 Magazyn ITP; 17.50 Międzypaństwowe spotkanie w piłce nożnej Polska — Irlandia (II połowa meczu); 18.45 „Pierwsze spotkanie"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Dom" — film TVP („Czterej pancerni i pies"); 21.05 „Światowid"; 21.35 PKF; 21.45 „Ballady i romanse" widowisko muzyczno-baletowe wg tekstów A. Mickiewicza z muzyką F. Chopina i S. Moniuszki; 22.25 Dziennik.

Czwartek 7.V.

8.15 Matematyka w szkole: „Zagadnienia usprawnienia procesu nauczania matematyki" cz. I; 8.45 Przerwa; 9.00 Dla szkół: (kl. I—II—III lic. i XI) Język polski — „Poezja Manifestu Artystycznego"; 9.30 Przerwa; 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski L. Kruczkowski „Kordian i cham"; 11.35 Przerwa; 11.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „W średniowiecznym mieście"; 12.25 Przerwa; 14.25 i 22.45 Politechnika TV I roku. Fizyka; 15.00 i 23.20 Politechnika TV I roku. Fizyka; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem"; 17.50 TV Kurier Kielecki; 18.10 „Nad Odrą i Nysą"; 18.40 „Podróż w krainie Symfonii" (Bach, Mozart); 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.05 „Nasz wkład w zwycięstwo" („Drogi zwycięstwa"); 20.45 Teatr Sensacji: A. Zbych — „Duch zamku" odc. III („W imieniu prawa"); 21.55 Wszechnica TV: „Nasi uczeni" — Marian Mięsowicz; 22.25 Dziennik.

Piątek 8.V.

9.55 Dla szkół: (kl. VII) Zajęcia techniczne — „Mechanizacja w rolnictwie"; 10.30 Film fab.; 11.55 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. II i III lic.) Przysposobienie obronne — „Działanie służby medyczno-sanitarnej oddziału samoobrony; 13.15 Przerwa; 14.25 i 22.50 Politechnika TV I roku. Rysunek techniczny; 15.30 Przerwa; 16.35 Program dnia; 16.40 Dziennik; 16.50 Dla młodych widzów: 1. „Aula"; 2. „Poly i tajemnica siedmiu gwiazd" — film; 3. „Zrób to sam"; 17.50 Zapowiedź Dnia Czechosłowackiego w TVP; 17.55 „Karlstein", „Koronacyjne klejnoty" — filmowe reportaże pop.-naukowe; 18.30 „Zielone światło dla Kmocha" — program rozrywkowy; 18.45 Reportaż filmowy TV Słowackiej; 19.05 Przemówienie Ambasadora CSRS w PRL; 19.20 Dobranoc; 19.30 Dziennik; 20.00 Program rozrywkowy; 20.30 „Kraj"; 21.15 Film fab.; 22.05 „Koncert na zamku Kaczina" — film; 22.20 Zakończenie Dnia Czechosłowackiego w TVP; 22.05 Dziennik.

Sobota 9.V.

8.25 „Mocne uderzenie" — film fab. pol.; 10.00 Defilada wojskowa z okazji Dnia Zwycięstwa i święta narodowego CSRS. (Praha); 12.00 Przerwa; 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Sprawy 15-latków" (II); 13.15 Przerwa; 14.25 TV Kurs Rolniczy: „Ochrona warzyw"; 15.00 Program tygodnia; 15.20 Przerwa; 16.15 Program dnia; 16.20 Reklama; 16.35 Dziennik; 16.50 „Minuta milczenia" — poświęcona poległym w walce z faszyzmem hitlerowskim (Moskwa); 17.00 Program filmowy; 18.30 „Pegaz"; 19.20 Dobranoc; 19.30 Monitor; 20.20 „Ballada o kubku" — program poetycko-muzyczny; 21.10 Dziennik; 21.40 „Radziecki jazz" — program rozrywkowy; 22.15 „Mocne uderzenie" — film fab. pol.

Piątek, 1 maja

7.35 Moskwa. Plac Czerwony. Program Pierwszomajowy. 8.25 Mińsk. Plac Centralny. Program Pierwszomajowy. Po zakończeniu koncert pieśni radzieckiej. 12.45 Nowiny. 13.00 Film fab. 14.30 Film TV. 15.30 „Cyrk". 16.30 Dla uczniów. 17.00 Reportaż z obchodów pierwszomajowych. 17.30 Program rozrywkowy. 18.45 „Sztafeta nowin". 18.55 „Świąteczna salwa". 19.10 „Sztafeta nowin". 19.30 „Trembita". Komedia filmowa. 21.00 Program estradowy. 22.00 Nowiny.

Sobota, 2 maja

8.05 „Zdrowie": 8.35 Przegląd międzynarodowy. 8.50 Film fab. dla dzieci. 10.00 Koncert dla dzieci. 10.45 TV teatr dla dzieci. 12.00 „Kronika półwiecza. Rok 1934". 13.00 Wielkie święto sportowe. 13.55 Piłka nożna. „Dynamo (Mińsk) — SKA (Rostów). 14.45 „Torpedo" (Moskwa) — „Dynamo" (Moskwa). 16.00 Nowiny. 16.05 „Towarzysz Artiom". Spektakl TV. Część I. 17.00 „Święto sztuki narodów ZSRR". 19.00 „Białoruś majowa". 19.30 Program świąteczny. 20.05 „Świat socjalizmu". 20.35 Film fab. 22.00 Nowiny.

Niedziela, 3 maja

8.00 „Z leninem zawsze Białoruś". 8.30 „Kiosk muzyczny". 9.00 Dla młodzieży. Olimpiada chemiczna. II runda. 10.00 Dla dzieci. 11.00 „TV punkt agitacyjny". 11.30 Koncert dla dzieci. 11.55 Film fab. 13.20 Film animowany dla dzieci. 13.30 Dla żołnierzy. 14.00 „Godzina wiejska". 15.00 Koncert chóru Piatnickiego. 16.00 Nowiny. 16.05 „Towarzysz Artiom". Spektakl TV. Część II. 16.50 „Klub filmowy". 17.50 Film fab. 19.45 TV teatr miniatur. „13 krzeseł". 20.55 Program międzynarodowy. 21.40 Filmy animowane dla dorosłych. 22.05 Nowiny.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 137

ЖЫЦЦЁ І ЎЧЫНКІ АНДРЭЯ

(Урывак з новай аповесці)

Тэлефон зазваніў, ён не мог доўга не званіць.

У ім чужое запытанне:

— Pan Andrzej?

— Я.

— Слухай, Андрэй, патрэбна...

Патрэбна няважнае, зусім няважнае, да таго няважнае, аж невядома, што? І, мабыць, таму часамі цяжэй даецца няважнае, чым важнае? Гэта так, Андрэй ведаў.

Ведае цану няважнага, бо калі няважнае для аднаго з'яўляецца важным для другога, тады разліваецца па ўсім целе смак жыцця: аднаму салодкі, другому горкі.

Ад чужога запытання запахла лістападам, сапрэлаю лістотаю ў парку. У тую адзінокую восень Андрэй напаткаў яго менавіта ў парку. Здарылася гэта далёка, на ўскраіне. Зусім побач рунела далечыня палёў і, здавалася, крычаць журавы ў небе, хаця неба чыстае, а журавы адляцелі ў пачатку восені, якраз у капанне бульбы.

Андрэю было кепска, вельмі кепска. Слухай, пачаў гаварыць Андрэй да яго, слухай, мне патрэбна алібі. Ці дасі мне алібі? «Нашто табе алібі?», даслоўна гэтак запытаў ён. Андрэй расказаў, што працаваў кладаўшчыком, ужо не працуе, выгналі, суд, мабыць, будзе, бо склад абакралі, падпалілі... Міліцыя дапытвала да рання, цэлы дзень, ноч: дзе вы, пане, былі паміж восьмай і дзесятай гадзінамі вечара? Спаў. Спаў? Дальбог, спаў! Так рана? Ну, нездаровілася. Чаму нездаровілася? Слабасць напала. Слабасць са страху, што абакраў і падпаліў!? Я не падпаліў, я не абакраў!! Не крычы, лепш прызнайся! Га? Што рабіў паміж восьмай гадзінай і дзесятай гадзінай? Спаў. Ці ты, чалавеча, бачыш перад сабою дурняў? Га!

Выпусцілі Андрэя ў дзесяць гадзін вечара, дакладна (згодна з законам!) праз двое сутак пасля таго, як прыйшлі пад дзверы, разбудзілі, сказалі апрануцца, пасадзілі ў легкавую машыну, уключылі сігнал, сіні. У тыя двое сутак, бадай, увесь свет забываў і забываў Андрэя. І зрабіў гэта так аднагалосна, да таго добрасумленна, што калі Андрэй вярнуўся, ніхто не пазнаў яго. Мусіць так вярталіся мікалаеўскія салдаты пасля дваццаціпяцігадовай службы ў занебакраі.

«Нашто алібі?», даслоўна запытаў. Гэта ўжо не пытанне, гэта сцверджанне! Сцверджанне з застыўшым зместам, усё роўна, быццам сказаў: «Гэта камень». Камень. Сапраўды, камень! Праўда, во, ляжыць. Або, усё роўна, быццам сказаў: «Я і ты, бо: ты, не я, а я, не ты». Усё, што не сказаў бы, праўда. А таму праўда, бо толькі сказаў; нават не запытаў, нават, шчыра гаворачы, не сцвердзіў. Толькі сказаў. Ідзеш полем зялёным, далінаю сонечнаю, летам залацістым, і закрычыш у прастору зіхатлівую: «Свет цудоўны!». Не запярэчаць табе маткі хворых дзяцей у капіцах вёсак, не пацвердзяць табе гаспадары, змардаваныя ў дрыгве клопатаў без канца. Ты адзін, ты сам, ты кажаш сабе, ты маеш рацыю, а таму маеш яе, што твая яна, твая.

«Нашто?», даслоўна азвалася яго рацыя. Нашто: сказаць у міліцыі, што Андрэй быў у яго кватэры да палавіны дзесятай, падпілі; раптам Андрэю зрабілася нядобра і ён правёў яго дамоў, нат' памог распрануцца і легчы ў пасцель, а выйшаў ад яго перад дзесятай, мо' дзесяць — пятнаццаць хвілін перад дзесятай. Мог бы, вядома, сказаць усё тое. Намахляваць.

Андрэй не абакраў. Не абакраў! Махлярства было б праўдаю, сродкам да праўды, — пагоняй за злодзеем. Было б яно той лыжкай чыстай вады, якую даюць чалавеку, хвораму ракам, каб ведаў ён, што лечаць яго, каб не траціў сілы на будаванне смерці; лыжкай надзеі, у якую не маюць права не верыць лекары: можа праз месяц, праз тыдзень, мо' заўтра здзейсніцца цуд у медыцыне, з'явіцца апостал новага, перамога жыцця над ракавай смерцю.

Даслоўная рацыя з'явілася, як права не верыць. Больш тато: абавязак не верыць. Штосьці з дзявочага «не», якое абазначае «так», з той розніцай, што гэтае «не», не абазначала «так».

Андрэй глядзеў яму ў вочы.

— Нашто табе алібі? — запытаў ён у Андрэя. — Табе нічога не даказалі. Табе нічога не дакажуць. Ты невінаваты. Твой дырэктар непатрэбна запеніўся, звольніў цябе з работы. Яго трэба вярнуць на дарогу. Ён добры конь, крыху палахлівы.

Голас прагучэў, бы дабрадушнае мармытанне гаспадара на мяжы поля ў Юр'еў дзень. Мармытанне да самога сябе, гутарка задаволенасці з задаволенасцю, самой з сабою.

— Нашто... — гаварыў ён веснавым голасам. Ён бачыў Андрэя хмурынкай за палеткамі, якая не паспее пакрапіць яго; вернецца сухім. Пакрапіла б лёганька, нават здаравей целу, але нашто? Зрэшты, не першая і не апошняя.

Андрэй сказаў:

— Міліцыя мае права і абавязак не верыць. Сябар такое права павінен перш даказаць, а потым карыстацца ім.

— Што ты!... — выкрыкнула павага ў ім. — Я проста не думаў...

І ўпэўнена закончыў:

— Вядома, пайду ў міліцыю, скажу так, як дамовіліся. Дробязь. — Паўтарыў: — Дробязь, — і павага абціхла.

Так і зрабіў.

І Андрэй зноў чалавекам.

С. Яновіч

* * *

Цябе няма, і ўся зямля маўчыць.
Заціхлі рэчкі горныя навечна.
Няма куды спяшацца мне цяпер —
Ўсё роўна дзе я, хто, я, з кім я.

Ты адышла, як адыходзіць цень
На грані дня і ночы ад прадметаў.
І толькі недзе ўвысі тваё імя
Звініць трывожнаю актавай нада мной.

І. Чыквін

* * *

Аддай мне шчасце.
Поўнай жменяй!
Насып мне
сонечных праменняў.
Зрабі дыван
з вясёлак спелых,
Каб радасць
бляскам зіхацела.
Я рассцялю яго
пад ногі,
Закрыю смутак,
боль,
трывогу.
Тады вазьму яго ў далоні
І запрагу —
праменні — коні —
У калясніцу
маіх мараў —
Памчу ў жыццёвыя абшары.

Л. Танкевіч

Чалавек ідзе —
бязногі.
Чалавек
нейкі хмурны
і строгі.
Чалавеку не спіцца,
балюча.
Яму не сядзіцца:
мучыць
прадчуванне смерці...
Чалавек ідзе,
каб верыць
ў жыццё
і бяссмерце.
Чалавек ідзе
ўпарта...
Ён ідзе,
а следам —
унук за дзедам.
І рыпіць несціхана
пратэз —
вайне пратэст!

Міхась Мельнік

ДОБРЫ ЎЧЫНАК ТРОХ ДЗЯЎЧЫНАК

Скрай сяла бялее хата,
Ў ёй жыве бабуля — Ната.
У бабулі ёсць гародзік.
Перад хатай, у загародзе.

Выйшла з хаты бабка Ната,
Ў руках граблі і лапата,
У прыполе і ў кішэнях
Поўна ўсякага насення.

А дарогай, недзе з поля,
Шлі: Алеся, Люба, Толя.
— Гляньце, бабка ў загарожы,
Ходзьце, ходзьце ёй паможам.

Борздка рушылі дзяўчаткі,
Ўжо ля бабчынае хаткі.
Прывітаўшысь з бабкай Натай
Сталі працаваць заўзята.

Неўзабаве, па-парадку,
Былі ўскопаны ўсе градкі.
Як тачоныя, ўсё роўна,
Баразёнкі ляглі роўна.

— А цяпер, — гаворыць Толя, —
Дзе пасадзім мы фасолю?
— Пад сцяной, — кажа Алеся, —
Каб вілася аж па стрэсе.

Тут цыбульку і пятрушку,
Там маркоўку і капусту,
А пад плотам — найбольш нізка —
Там расці будзе радыска.

— А там, — Люба зноў гаворыць,
Мы пасадзім памідоры.
Пакуль вырасце расадка,
Пастаіць пустая градка.

На туркі, на мак дзяўчаткі
Адвялі таксама градкі.
— Пад вакном пасеем кветкі,
Каб цвілі для бабкі ўлетку.

Як рашылі — так зрабілі.
Ўміг гародчык пасадзілі.
— Мы садзілі, мы аполем —
Заявіла цвёрда Толя.

Ў бабкі коцяцца слязінкі:
— Дзякуй, дзякуй вам, дзяўчынкі.
— Хай бабуля наша знае,
Што яе не забываем.

Софія Стаськевіч

СЯЛЯНСКАЯ ВЯСНА

**Вясна — сялянская надзея
І вырай працы не малы.
Зноў будзем поўнай жменяй сеяць
І верыць сонцу і зямлі.**

**Каню аўса, каб быў рухавы,
Хто ж не падсыпле ў гэты час.
А тут нахлынулі зноў хмары
І валіць снег — словам бяда.**

**Бо так бывае на прадвесні:
Снег валіць, то зноў растае.
Сціхае жаваранка песня,
Ды ажывае шчэ' мацней.**

**Запахла прэснаю вадою,
Загаманілі ручайкі.
А я ладую балон гною,
І горкі пот з мяне ляціць.**

**Ўсе паэтычныя настроі
Быццам рукою адняло.
Надаядае быць героем
І працы цяжкае рабом.**

**Селянін спіць — яму расце, —
Не веру я ў абманны лозунг!
Сяляне вырашчаюць хлеб
Працай, і потам, і душою.**

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

ЗУБРОЎНІК ЯНКІ ДУБІЦКАГА

С. С. — Гайнаўка. Вы імкнецеся гаварыць пра справы вялікія, нават грандыёзныя ў сваіх агульнадзяржаўных ці агульнанародных маштабах, аперыруеце паняццямі высокімі. Але таму, што няма ўласнага вопыту, твору не хапае жыццёвай праўды. Твор «Дзе ж вы хлопцы?» — гэта агульшчына і рыторыка ў дрэнным значэнні слова. Не выкарыстаем.

В. Л. — Плёскі. Не вядома чаму маладыя людзі ўсё часцей прысылаюць да нас вершы, напісаныя ў форме верлібра (вольнага верша). Сапраўдны верлібр, як і ўсе сапраўдныя творы, вымагае вялікай працы — хто ведае, ці не большай, як пры класічных формах. Вашыя верлібры гэта празаічны набор слоў з ніякаватай думкай. Чытаць, вучыцца, працаваць — вось які павінен быць ваш лозунг. І больш патрабавальнасці да сябе.

З. С. — Волька. Што ж, прысланымі творамі вы не апраўдалі нашага даверу, дадзенага вам намі ў форме публікацыі на літстаронцы. Усё сказанае вышэй адносіцца і да вас не ў меншай ступені.

Да чытачоў. Калі вы прабуеце ўласнымі сіламі пісаць (прозу ці вершы) і хочаце пачуць аб напісаным нашае слова, будзьце добры, прысылайце ў рэдакцыю творы старанна і выразна перапісаныя, адзін твор на адной старонцы паперы.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

БЕЛАВЕЖЦЫ Ў БАЯХ НА НЫСЕ

Гісторыкі апошняй сусветнай вайны запісалі: другая армія Войска Польскага, якая фарміравалася ў раёне гарадоў Седльцы і Морды, пасля звыш тысячакіламетравага маршу пад камандаваннем легендарнага генерала Кароля Сярчэўскага - Вальтэра 9-га красавіка 1945 года заняла абарону на франтавой лініі ўздоўж ракі Ныса. Такім чынам, яна прыняла ўдзел у рашаючай і апошняй баявой аперацыі ў другой сусветнай вайне, якой была **Берлінская аперацыя.** У яе рамках другая армія Войска Польскага атрымала наступнае заданне: падмяніць савецкія падраздзяленні 13 арміі генерала Пухава і заняць абарону на правым беразе Нысы Лужыцкай у паласе на 37 кіламетраў, падрыхтавацца да фарсіравання ракі ды прабіцца ў напрамку на Дрэздэн. Такім чынам, салдаты другой польскай арміі прынялі ўдзел у забеспячэнні паўднёвага флангу Берлінскай аперацыі.

Насупраць іх стаяла нямецкая чацвёртая бронетанкавая армія, якая з'яўлялася састаўной часткай армейскай групіроўкі «Цэнтр» пад камандаваннем фельдмаршала Шрэнера. Ішло тады гістарычнае змаганне на жыццё і смерць. У гэтым змаганні прынялі ўдзел нашы землякі, а сярод іх жыхары Белавежы.

Расказвае Міхаіл Валкавыцкі:

— Быў я падафіцэрам даваеннай польскай арміі. Дык адразу пасля вызвалення Белавежы, як толькі даведаўся пра існаванне Войска Польскага, добраахвотнікам уступіў у яе рады. Спярша трапіў я ў першую армію і разам з ёй прыняў удзел у вызваленні Варшавы. 27 верасня 1944 года, у час баёў за Прагу, я быў паранены, а пасля лячэння накіравалі мяне ў другую армію Войска Польскага. Трапіў я ў 36 пяхотны полк і быў шэфам падраздзялення 120-міліметравых мінамётаў. Камандаваў намі савецкі афіцэр, гвардыі старшы лейтэнант Іван Георгіевіч Расціхін. Малады і адважны. Загінуў... там, на Нысе... Ніколі не забуду гэтага дня... 16 красавіка 1945 года. Мы спадзяваліся, што кінуць нас у наступленне, рыхтаваліся да яго, рабілі сабе платы, збівалі лодкі, вязалі бочкі. Нялёгка ўсё гэта прыходзілася. Нямецкія снайперы сачылі за кожным рухам салдат у траншэях. Хапіла толькі на хвіліну неасцярожна высунуць галаву, каб атрымаць смяротны падарунак...

Белавежцы — салдаты Польскага Войска, якія прымалі ўдзел у гістарычнай Берлінскай аперацыі. Злева: Мікалай Ліцкевіч, Міхаіл Валкавыцкі, Мікалай Габец. Фота з 1944 года, было яно зроблена яшчэ ў Седльцах.

Была раніца, пачынаўся сёмы дзень нашай пабыўкі ў акопах над Нысай. І тады адазваліся «кацюшы». Над нашымі галовамі замільгацелі вогненныя хвасты іх снарадаў. Праз 15 мінут «кацюшы» замянілі іншыя арматы і мінамёты. Гаварылі нам, што там, дзе мы стаялі, гармата пры гармаце была размешчана ў адлегласці 20—30 метраў. Наша падраздзяленне не страляла, мы чакалі сігналу, каб кінуцца ў раку. Сапёры паставілі дымную заслону, і тады мы рушылі. Каб было лягчэй, не ўзялі вёслаў. Думалі, зможам грабсці рукамі. Ды пасля такой магутнай артылерыйскай падрыхтоўкі не спадзяваліся заўзятага супраціўлення з боку немцаў... Шпаркі струмень вады панёс нашу лодку ўздоўж берагу. Мы не маглі нічога зрабіць. Прыйшлося скакаць у ваду... А немцы сяклі... І тады дастаў наш камандзір... І не толькі ён... Я неяк дабраўся да берагу. Азірацца не было калі. Тут жа прыступілі да абстрэлу вогненных пунктаў ворага. А калі пяхота заняла нямецкія траншэі, мы пайшлі наперад. Далёка ў глыб фашысцкай Германіі... Аж апынуліся 12 кіламетраў ад Дрэздэна...

Успамінае іншы белавежац, Пётр Бушко.

— Я служыў у 36 палку пяхоты, які ўваходзіў у састаў восьмай дывізіі другой арміі Войска Польскага. Полк наш фарміраваўся ў Седльцах. Пасля накіравалі нас на нейкі час у Варшаву. Ведаў я нашу сталіцу яшчэ да вайны. Дык было ў мяне страшэннае ўражанне. Мы стаялі ў казармах на Макатове. А кругом нас... адны горы развалін. Асабліва вечарам і ноччу... пуста і цёмна... На развітанне са сталіцай адбыўся ваенны парад. На трыбуне вітаў нас прэзідэнт Балеслаў Берут, галоўнакамандуючы Міхал Роля-Жымерскі і генерал Кароль Вальтэр-Сярчэўскі, які камандаваў другой арміяй. Затым распачаўся наш звыш тысячакіламетравы марш. Спярша на поўнач, на Памор'е, а пасля праз Вроцлаў — на Нысу. Я быў капралем, меў пад сабой 15 чалавек, узначальваў палкавы цэнтр сувязі... Найбольш трывалы след у маёй памяці і... у маіх вушах пакінула наша артылерыйская падрыхтоўка. Працягвалася яна 45 мінут, але нам здавалася, што не будзе ёй канца. Зямля дрыжала, сосны гнуліся, вушы балелі. Мы павылазілі з зямлянак, параскрывалі раты, каб нам не палопалі перапонкі, і так стаялі, бы зачараваныя. Вось тады, як праз сон, як праз вату... пачуў я, што бубніць у мяне ў зямлянцы тэлефон. Аказалася, што нашы салдаты ўжо прарваліся праз Нысу і папалі пад... снарады ўласнай артылерыі... Што ж... на вайне здаралася такое. Я адразу ж перадаў вестку далей...

Сумна было глядзець на раку, калі я перабіраўся праз яе. Плылі трупы ў нашых зялёных мундзірах, дзе-нідзе скручваліся на вірах плямы крыві. Там, у хвалях Нысы засталіся назаўсёды мае сябры з Белавежы: Гвай і Вашкевіч. (Не той генерал, які таксама загінуў пад Будзішынам, іншы Вашкевіч, яго сваяк). Мы аднак ішлі наперад. Апынуліся пад Будзішынам і тут... папалі ў акружэнне... Натварылася крыху сumaтохі... Два дні змагаліся, каб вырвацца з гэтага акружэння і... вырваліся. Я там быў лёгка паранены...

А 2 мая паў Берлін. Гэтая вестка дайшла да нас апоўдні. Не можаце сабе ўявіць нашай радасці! Урэшце мы разграмілі логава фашызму! Неўзабаве нас накіравалі вызваляць Чэхаславакію і яе сталіцу — Прагу...

Віктар Рудчык

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З ГРОДНА

ДАР СЭРЦА

Яна паказвае свае сухія старэчыя рукі — цяжка ўжо імі мыць бялізну, шыць, ды і кожную работу выконваць цяжка. А яна ж сядзела месяц, калі не больш, каля свайго хатняга ткацкага станочка, сядзела вечарамі, часамі, захапіўшыся, працавала і ноччу — усё ткала і ткала...

Ніхто не загадваў, ніхто не падганяў, амаль ніхто нават не ведаў аб яе працы. Проста сам-насам з гэтым кілімам, са сваімі думкамі Аляксандра Паўлючук была шчаслівая. А думала яна аб чалавеку, чыё імя з маладых год насіла ў сваім сэрцы.

Будучы яшчэ малой дзяўчынкай, ураджэнка сяла Рыбалы Бельскага павета Саня Паўлючук трапіла на Дон, уцякаючы з бацькамі ад кайзераўскіх акупантаў. І стала сведкам рэвалюцыйных падзей у Расіі. На чыім жа баку, як не «красных», магла стаць іх бядняцкая сям'я? Калі праз станцыю Ярышкі, дзе яны жылі, праязджалі чырвоныя салдаты, дзяўчаты беглі насустрач, частавалі іх духмянымі булкамі, што напякла матка.

Пасля яны вярнуліся ў вызваленыя родныя мясціны. Мясціны гэтыя апынуліся хутка пад уладай буржуазнай Польшчы. Аднак Аляксандра Паўлючук на ўсё жыццё захавала ўспаміны аб нараджаўшымся ў Расіі новым жыцці, назаўсёды пакінула ў сваім сэрцы імя чалавека, аб якім пачула тады ў Ярышках — Ленін...

У народнай Польшчы аб Леніне ведае кожны — і стары, і малады. Ведае і Жэнька, трынаццацігадовы ўнучаты пляменнік Аляксандры Паўлючук, які для яе як родны ўнук. Нядаўна яна зрабіла з ім цікавейшае падарожжа — павезла ў Савецкі Саюз, у Хабараўск, каб сустрэўся з дзяўчынкай Людай (дзеці доўга перапісваліся).

Праз усю нашу краіну праехалі госці з Беластоцкага ваяводства, многае ўбачылі і аба многім даведаліся. Убачыла Аляксандра Паўлючук, які ўздым пануе ўсюды, як урачыста рыхтуюцца савецкія людзі адзначыць 100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна.

З новай сілай аджылі ў душы ўспаміны. Вярнуўшыся дахаты, яна ўзялася за работу.

Калі хто хоча ўбачыць плён творчага натхнення, дзецішча ўмелых працоўных рук, дар сэрца простай жанчыны — павінен наведаць Гродзенскі дзяржаўны гістарычна-археалагічны музей.

Днямі ў Ленінскай зале музея сабраліся супрацоўнікі, госці, і Аляксандра Паўлючук аддала ім на памяць свой падарунак. Колькі ж замілавання ўлажыла яна ў свае кілімы.

На адным, больш яскравым, пад лозунгам «Слава КПСС» — партрэт Уладзіміра Ільіча Леніна, а над ім ізноў вытканы ідучыя ад сэрца словы — «Партии Ленина, партии народа — слава!» А яшчэ ніжэй — «100 лет великому вождю».

Другі габелен — з чыстай воўны, вялікі, добротны. І тут Аляксандра Паўлючук выткала «100 лет Владимиру Ильичу Ленину, великому вождю». Унізе яе імя, прозвішча, адрас — вёска Рыбалы Бельскага павета.

Няхай сабе і не зусім правільна, няхай і не зусім выразна, але жанчына з народнай Польшчы выказала самыя лепшыя, самыя патаемныя пачуцці, і за гэта ёй нізкі паклон. Прымаючы каштоўны падарунак, дырэктар музея Н. І. Собаль сардэчна падзякаваў Аляксандры Паўлючук ад імя ўсіх працоўных Гродзеншчыны і сказаў, што падарунак каштоўны тым больш, што зроблены ён у канун ленінскага юбілею.

Вялікая была радасць А.В. Паўлючук, калі ўбачыла яна, што шчырыя парывы яе душы так добра зразумелі савецкія сябры.

Між іншым, польская ўмеліца не ўпершыню прысвячае свае працы знамянальным датам у жыцці савецкага народа. Да 50-годдзя Вялікага Кастрычніка яна выткала цудоўны габелен, які ў сучасны момант экспануецца ў адным з музеяў Варшавы. Пабываўшы ў 1968 годзе ў гасцях у сваякоў у Бераставіцкім раёне і даведаўшыся, што тут рыхтуюцца адзначыць 50-годдзе Беларускай рэспублікі, яна выткала і прыслала кілім музею Кватэрскай школы. Усё гэта — зусім бескарысліва, кіравалі ёю толькі пачуцці.

Гродзенцы цёпла праводзілі свайго госця — Аляксандру Паўлючук з Рыбалаў, якой вельмі спадабалася Гродна. Яно вельмі пахарашэла і вырасла ад часу яе першай сустрэчы з ім.

Ф. Пугач

ЧЫТАЙЦЕ І РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ «НІВУ»!

Пачатак на стар. 1

ЛІТАРАТУРНЫ РУХ І НАВУКОВАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

БССР Мікола Бірыла і выкладчык Педагагічнага інстытута ў Мінску Васіль Тарасаў. Падобныя семінары, хоць ужо без удзелу выкладчыкаў з БССР, адбываюцца ў нашым літаратурным аб'яднанні рэгулярна кожны год. Маюць яны рабочы, практычны характар. Па-за дакладамі, прысвечанымі тэмам па гісторыі беларускай літаратуры і тэорыі літаратуры, аналізуецца на іх творчасць членаў і акрэсліваюцца заданні для аб'яднання. Сярод важнейшых тэм, якія дагэтуль ставіліся ў дакладах, трэба вылічыць наступныя: «Жыццё і творчасць Ц. Гартнага», «Творчасць Зарэцкага», «Галоўныя напрамкі ў сучаснай савецкай літаратуры», «Жыццё і творчасць М. Горкага», «Літаратурныя віды і гатункі», «Паэзія Заходняй Беларусі».

Пачынаючы ад 1962 г., ГП БГКТ аб'явіла тры літаратурныя конкурсы: на творчасць для дзяцей, на творчасць аб жыцці сучаснай беларускай вёскі ў Польшчы і на сцэнічныя творы. Конкурсы гэтыя прычыніліся да значнай актывізацыі дзейнасці літаратурнага аб'яднання. А іх вынікамі былі матэрыялы, якія скала́ліся на зборнік прозы і паэзіі для дзяцей «Мой родны кут» і альманах «Белавежа № 1».

НАШЫ ЛІТАРАТУРНЫЯ ВЫДАННІ

У сваю чаргу варта шырэй заняцца індывідуальнымі і калектыўнымі зборнікамі, якія дагэтуль выйшлі друкам у ГП БГКТ. Першым кніжным выдавецтвам у гісторыі нашага літаратурнага руху быў паэтычны зборнік «Рунь», які выйшаў у 1959 г. Было у ім змешчана 45 твораў 17 аўтараў. Сярод гэтых паэтаў апынулася нямала выпадковых аўтараў. Хопіць сказаць, што дзесяць з іх бясследна згінула з нашага літаратурнага руху.

Многа вышэйшы ўзровень выказаў наступны калектыўны зборнік «Мой родны кут», які выйшаў у 1963 г. і ў якім 19 аўтараў змясціла 68 твораў. Творы гэтыя і сваёй формай і зместам былі добра дастасаваны да разумовага ўзроўню дзіцяці і добра служылі дыдактычным і выхаваўчым мэтам. Мы пераканаготы, што неабходна выдаць новы зборнік падобнага характару.

Трэці калектыўны зборнік «Белавежа № 1» выйшаў у свет у 1965 г. Выступілі ў ім 22 аўтары, якія прадставілі аж 200 твораў. Было гэта, як дагэтуль, найбольшае выданне беларускага літаратурнага матэрыялу ў Польшчы.

Аб безупынным узросце літаратурнага ўзроўню выдавецтваў сведчаць таксама індывідуальныя зборнікі нашых паэтаў і празаікаў. Дагэтуль вышлі наступныя паэтычныя кніжкі: «Белавежскія матывы» і «Жнівень слоў» Алеся Барскага, «Прамень думкі» Яшы Бурша, «Жыццёвыя сцежкі» Віктара Шведа, «Іду» і «Святая студня» Янкі Чыквіна. У галіне прозы дагэтуль былі выдадзены фельетоны Дзядзькі Леваня і «Загоны» Сакрата Яновіча.

Свайго рада гордасцю могуць быць тыражы нашых зборнікаў. Некаторыя з іх выйшлі тыражом 4-х і 5-ці тысяч экземпляраў. Перавышаюць яны ў некалькі разоў сярэдні тыраж сучасных польскіх паэтычных зборнікаў. З другога боку, мусім сказаць, што такія грамадныя тыражы не маюць лагічнай матывацыі.

АЎТАРСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Да несумненных дасягненняў «Белавежы» трэба аднесці таксама каля 900 праведзеных аўтарскіх сустрэч. Сур'ёзным мінусам арганізацыі сустрэч было дагэтуль тое, што амаль усе яны былі праведзены двума аўтарамі: Віктарам Шведам і Алесем Барскім. Трэба абавязкова расшырыць круг аўтараў, прымаючых удзел у спатканнях з насельніцтвам.

Няма сумненняў, што цікавасць да беларускай творчасці з боку насельніцтва Беласточчыны даволі вялікая. Станоўчай з'явай з'яўляецца тое, што сёння ў часе аўтарскіх сустрэч амаль не выступаюць тыповыя для мінулага перыяду пытанні аб вялікіх падатках, ці пытанні аб тым, навошта наогул патрэбна беларуская мова. Узровень слухача выразна павысіўся. Аднак было б лёгкадумным самахвальствам сказаць, што сяляне не могуць нас дачакацца, а калі прыедзем у вёску, выбухаюць стыхійныя літаратурныя дыскусіі на высокім узроўні. Факт аднак, што беларускіх аўтараў у Польшчы наогул у вёсцы ведаюць і што адносяцца да іх з сімпатыяй. Якраз гэта і з'яўляецца, тым пацяшаючым фактам, які павінен быць стымулам у далейшай нашай дзейнасці.

ПАШЫРЫЦЬ ТЭМАТЫКУ І КАНТАКТЫ

Што датычыць тэматыкі нашых твораў, дык у гэтай галіне ў нашым пераканнні «Белавежа» мае над чым заду-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

Пачатак на стар. 1

ЯДНАЕ НАС САЦЫЯЛІСТЫЧНЫ ЗМЕСТ

— Ці выступаюць няроўнасці ў культурным жыцці ў паасобных раёнах Беласточчыны і ў якой ступені справа гэта залежыць ад павятовых і грамадскіх рад нарадовых?

— На культурнае развіццё асяроддзяў уплыў маюць дзве рэчы: развіццё культурных устаноў і культурная актыўнасць саміх людзей. Адназначна цяжка акрэсліць інтэнсіўнасць культурнага жыцця ў тым ці іншым павеце нашага ваяводства. Для прыкладу можна тут прывесці Сямяціцкі павет, які не мае ані вялікай колькасці бібліятэк, клубаў, святліц ці кіно, а аднак гэта павет з вялікімі культурнымі аспірацыямі. Мясцовы мастацкі рух, жывая дзейнасць рэгіянальных таварыстваў, цікавыя ініцыятывы сведчаць, што павет гэты заангажаваны ў культурнае развіццё свайго раёна.

Найчасцей аднак, як меру развіцця культуры, прымаюць лік культурна-асветных устаноў. У гэтым сапраўды розніца паміж раёнамі бывае даволі значная. Статыстычныя дадзеныя на канец 1969 года паказваюць, што адна вясковая культурная ўстанова (клуб, святліца, бібліятэка, кіно) у Дуброўскім павеце прыпадае на 1,01 салэцкіх вёсак, а ў Сувальскім аж на 5,90 вёсак; у Лапскім — на 2,00 вёсак, а ў суседнім Высока-Мазавецкім — на 4,48 вёсак. Несправядлівым было б вініць за гэтакі стан толькі павятовыя, ці грамадскія ўлады. Прычыны трэба шукаць глыбей — у культурнай традыцыі асяроддзя, у спосабе будовы вёскі, у сетцы дарог, якія спалучаюць ці не спалучаюць з іншымі культурнымі цэнтрамі, у фінансавых магчымасцях павета і г. д. Зробім аднак сур'ёзную памылку, калі звядзем развіццё культуры толькі да дзяржаўных інвестыцый і дзяржаўных грошай. Каб цвіло культурнае жыццё, быў патрэбен і будзе патрэбен актыўны ўдзел саміх людзей у творчым працэсе культурных вартасцей — як матэрыяльнай культуры, так і духоўнай.

Таму мы чакаем ад павятовых і грамадскіх улад не толькі будовы новых святліц і клубаў, але большай ініцыятывы, прадуманага кіравання культуратворчай дзейнасцю грамадства.

— Якая роля грамадска-культурнага руху беларускага насельніцтва ў супольных культурных дасягненнях Беласточчыны?

— Грамадска-культурны рух беларускага насельніцтва, без ніякага сумнення, з'яўляецца важным нуртам у агульным рытме культурнага жыцця на Беласточчыне.

Мы высока ацэньваем дынамічнае, асабліва ў апошні час, развіццё аматарскага мастацкага руху ў беларускіх асяроддзях, бачым усё цікавейшыя напрамкі і формы культурна-асветнай працы клубаў і святліц. Вельмі добра развіваецца літаратурная і выдавецкая дзейнасць аб'яднання «Белавежа», багацее цікавымі экспанатамі, арганізаваны Беларускім таварыствам, Этнаграфічны музей у Белавежы. Цікавую новую праграму падрыхтавала «Лявоніха». Ужо гэтыя некалькі прыкладаў сведчаць аб шырыні і аб'ёме культурна-асветнага руху ў беларускіх асяроддзях і аб тым, што рух гэты мае вялікае значэнне ў агульным культурным жыцці Беласточчыны.

Нельга прамінуць тут факту, што мы з'яўляемся сведкамі ўсё больш поўнай інтэграцыі культурнай дзейнасці беларусаў з рознымі культурна-асветнымі ўстановамі і арганізацыямі ў нашым ваяводстве. Прыклады на гэта — дакументы пагадненняў, падпісаных Галоўным праўленнем Беларускага таварыства, як і практычная дзейнасць.

Інтэрв'ю ВЕРЫ ЛЕЎЧУК

Фота Цаф — Сянько

На думку журы, найлепш спявала Ірэна Аляксандрава з Сувалак. На здымку яна ў песні «Чортава кола». А. Бабаджаняна.

Вучань будаўляна-дарожнага тэхнікума ў Беластоку Мікалай Мірановіч у песні «Позови меня» А. Бабаджаняна.

БЕЛАСТОЦКАЕ СВЯТА САВЕЦКАЙ ПЕСНІ

На думку большасці слухачоў, найцікавейшым і найсімпатычнейшым было беластоцкае трыё студэнтак I курса Вышэйшай настаўніцкай школы ў Беластоку. На здымку (злева) Уршуля Дабжанская, Гражына Шымкевіч, Софія Орпік выконваюць песню Б. Акуджавы «Шар».

Два дні плылі з беластоцкай сцэны савецкія песні. Праходзіў ваяводскі агляд IX агульнапольскага конкурсу савецкай песні.

Конкурс гэты на Беласточчыне ў 1970 годзе дасягнуў небывалых размераў. Каля шасці тысяч чалавек прайшло праз усе яго этапы. Навінай быў вялікі ўдзел у ім вясковых людзей — членаў сельскагаспадарчых гурткоў, гурткоў вясковых гаспадынь, працаўнікоў ПГР-аў. У Элку выступілі 80-гадовыя жанчыны. Адзетыя ў доўгія спадніцы, спявалі яны беларускія савецкія песні.

Штораз больш удзельнікаў конкурсу спявае савецкія песні на рускай мове. На ўрачыстым канцэрце беластоцкія лаўрэаты палову сваіх песень выконвалі на гэтай мове. Усе новыя песні, якія аматары савецкай песні прымаюць у свой рэпертуар, выконваюцца без перакладаў.

Улюбёным савецкім кампазітарам сярод беластачан доўгія гады быў Арно Бабаджанян. Папулярнасць яго ўтрымалася і ў гэтым годзе, але паявіўся моцны канкурэнт — Булат Акуджава. Спяваліся ўсе яго, такія цёплыя, песні з грампласцінкі, якую выдалі «Польскія награнні».

Тэрытарыяльна — з найбольшым размахам IX конкурс праходзіў у паўночных паветах: Сейнах, Голдапе, Элку. Лепш, чым за мінулыя гады, арганізатары хваляць цяпер Гайнаўскі павет. Сямяцкі таксама добра паказаўся, хоць у конкурсе прымаў удзел толькі другі раз. Прыемна выступіў Гарадок.

Ваяводская камісія прафсаюзаў у Беластоку ўпершыню ўручыла кубак (з крышталю) найбольш актыўнаму павету за VIII конкурс. Атрымаў яго Голдапскі павет. Слава ідзе, што за IX конкурс атрымае такі кубак Элцкі павет.

Узнагароды (на суму 13,5 тыс.) фундавалі: ВКЗЗ, ЗГП, ЗМВ, ЗМС, Куратарыум, Аддзел культуры ВРН, Рамесніцкая ізба.

Першай узнагародай была экскурсія ў СССР і яе атрымала Ірэна Аляксандрава з Сувалк.

Дзве другія: Марыя Сабалеўская — студэнтка СН з Элку і Ева Левандоўская — вучаніца ліцэя з Беластока. Тры трэція: Яніна Мілеўская — настаўніца з вёскі Кажэніцы каля Ломжы, Бажэна Немец — вучаніца ліцэя з Сувалк, Віктар Фалюк — вучань тэхнікума з Беластока.

Былі ўзнагароджаны дзве групы: квартэт з Сувалк і сімпатычнае трыё студэнтак з філіі Варшаўскага універсітэта ў Беластоку. Шэсць іншых узнагарод пайшлі ў Ганёндз, Бельск, Алецка, Лапы і Элк.

Цэнтральны агульнапольскі агляд IX конкурсу савецкай песні адбываўся ў першай палове красавіка ў Інаўроцлаве.

Тэкст Вера Леўчук
Фота Цаф — Сянько

мацца. Дагэтуль яшчэ пераважае ў нашых творах ваенная і пасляваенная тэматыка, або чыста лірычныя развaжанні. Выразна бракуе ў нас тэм, зачэрпнутых з сучаснага жыцця. Няма і адгалосу гімна, які павінен быць праспяваны вялікім гістарычным пераменам у сучаснай вёсцы. Дасягненні вёскі за апошнія дзесяць год у галіне будаўніцтва, механізацыі сельскай гаспадаркі, узросту дабрабыту і асветы вёскі рашуча перарастаюць усё тое, што было зроблена ў гэтых галінах на працягу ўсяго папярэдняга стагоддзя. На жаль, нашы літаратурныя творы толькі ў нязначнай ступені паказваюць гэты гістарычны працэс. Нашы аўтары павінны сур'ёзна задумацца над пашырэннем тэматычнага аб'ёму сваіх твораў.

Другім слабым бокам нашай дзейнасці з'яўляюцца кантакты з польскімі літаратурнымі групамі, якія дзейнічаюць у Беластоку. Усё, што адбывалася дагэтуль, мела выпадковы характар. Не было ў гэтай галіне ні сістэмы, ні праграмы, ні плана. Думаю, што добра было б апрацаваць доўгатрывалы план супрацоўніцтва з польскім літаратурным рухам. Карысна было б абацерці супрацоўніцтва на ўзаемных карысцях. Маглі б яны выяўляцца ў сістэматычным друку ва ўсіх нашых выдавецтвах і літаратурных старонках твораў польскіх беластоцкіх аўтараў у замен за пастаянны друк перакладаў нашых твораў у беластоцкіх польскіх выданнях.

НАВУКОВАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ПАТРАБУЕ АКТЫВІЗАЦЫІ

Пачаткі навуковай дзейнасці БГКТ амаль што супадаюць ў часе з пачаткамі літаратурнага руху. Ужо ў 1956 г. былі ў «Ніве» змешчаны першыя навукова-папулярныя артыкулы Мацея Канапацкага і Аляксандра Баршчэўскага. Былі яны прысвечаны гісторыі беларускай літаратуры і польска-беларускіх літаратурных сувязей. У 1958 г. існаваў ужо навуковы гурток, які канцэнтраваў людзей, зацікаўленых беларускай праблематыкай. Гурток досыць рэгулярна праводзіў сходы, на якіх характарызаваліся і абмяркоўваліся матэрыялы з галіны гісторыі, геаграфіі, літаратуры і фальклору. Аднак ад самага пачатку і да сённяшняга дня навуковы гурток не меў і не мае акрэсленай канцэпцыі працы і планаў. Усё, што было ў ім зроблена, мела характар выпадковы і стыхійны. Зборнікі, якія выйшлі дагэтуль, не былі вынікам прадуманага плана, а толькі вынікам таго матэрыялу, які апынуўся ў руках кіраўніцтва БГКТ. Першы навуковы зборнік выйшаў з друку ў 1961 г. У сэнсе бібліяграфічным стаўся ён адным з найбольш непрадуманых кніжных выданняў. Рэдкалегія паддалася намовам тагачаснага старшыні ГП БГКТ і спалучыла навуковы зборнік з календаром на 1961 г. У выніку гэтага не атрымаўся ні каляндар, ні навуковы зборнік. Такім чынам, быў змарнаваны досыць сур'ёзны навуковы матэрыял, які складаўся з наступных публікацый: «Беларуская рабоча-сялянская грамада» Г. Анацііка, «Пачаткі рабочага руху на Беласточчыне» П. Кожэца, «Агляд публіцыстычна-літаратурнай спадчыны Кастуся Каліноўскага» А. Баршчэўскага, «Гайнаўскі павет Беластоцкага ваяводства» У. Юзвюка, «Камізм у творчасці Якуба Коласа» А. Баршчэўскага, «Беларуская вусная народная творчасць Беласточчыны» М. Гайдука.

Гады 1961—1964 з'яўляюцца найбольш актыўным перыядам ў навуковай дзейнасці БГКТ. За гэты параўнаўча кароткі час было праведзена многа сходаў членаў навуковага гуртка і была выпрацавана канцэпцыя другога навуковага зборніка, які выйшаў у 1964 г. Зборнік гэты сваімі размерамі і вагай змешчаных у ім прац перарастаў зборнік з 1961 г. Былі ў ім апублікаваны наступныя працы:

„Zarys dziejów osadnictwa wiejskiego we wschodniej części województwa białostockiego do połowy XVII wieku" Е. Вішнеўскага, «Некаторыя пытанні беларускага нацыянальнага руху» В. Склубоўскага, «Праблескі і цені польска-беларускага супрацоўніцтва ў час студзеньскага паўстання» Ф. Берніковіча, «Старонкі з рэвалюцыйнай барацьбы гарбароў у Крынках» П. Кожэца, «Беларуская сялянска-работніцкая грамада ў 1925—1927 г.г.» А. Бергман, «Польскія вершы Я. Купалы» А. Баршчэўскага, «Гайнаўскі павет Беластоцкага ваяводства. Частка II» У. Юзвюка, «Матэрыяльная культура Сакольскага павета» М. Пецюкевіча, «Да гісторыі польска-беларускіх лексічных узаемасувязей» Л. Раманюк.

На зборніку з 1964 г. канчаюцца навуковыя дасягненні нашага Таварыства. Нягледзячы на тое, што ўжо ад яго выхаду мінула шэсць гадоў, да сённяшняга дня няма падрыхтаваных матэрыялаў да наступнага выдання. І таму трэба моцна задумацца над шляхамі і спосабамі, якія памогуць нам выйсці з існуючага стану мярцвячыны ў галіне навуковай практыкі.

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

МЁД

Пчаліны мёд, які вельмі смачны, каларычны і здаровы, павінен абавязкова знаходзіцца ў нашым меню на штодзень.

Асабліва многа мёду павінны атрымліваць дзеці і моладзь. Дзеці слабейшыя павінны атрымліваць мёд рэгулярна 2 разы ў дзень. Грудныя дзеці павінны атрымліваць па 1 чайной ложачцы кожны дзень.

Дарослыя людзі, калі яны занадта стомленыя працай, спажываючы мёд, могуць хутка рэгенераваць сваю энергію. Вучоныя сцвердзілі, што ў стомленым арганізме абніжаецца колькасць цукру ў крыві, а мёд дасканала выраўноўвае яго ўзровень, у выніку чаго праходзіць пачуццё стомленасці.

Лячэбныя якасці мёду былі вядомы народнай медыцыне спакон вякоў. Мёдам саладзілі ўсе лячэбныя зёлы, з яго падрыхтоўвалі розныя мазі, лячылі ім вочы.

Сучасная медыцына прызнала абсалютную слушнасць гэтага. Яна лічыць, што мёд неабходна ўжываць, напрыклад, пры хваробах сэрца (паколькі ў мёдзе знаходзіцца шмат лёгка прысваяльных цукраў — глюкозы і фруктозы).

Мёд ужываюць пры хваробах жалудка (пры гастрытах). Ён рэгулюе стравaванне, а гэта вельмі важна для жалудачных хворых.

Мёд можна таксама ўжываць пры хваробе вантробы і жоўцевага пузыра.

Ды і наогул мёд забівае бактэрыі, а дзякуючы гэтым якасцям з'яўляецца таксама дасканалым лекам ад прастуды і хваробы горла.

Мёд павінны спажываць людзі старэйшыя. Дзякуючы мёду, палепшыцца дзейнасць іх сэрца, працэс стрававання і выдалення, а таксама міне пагроза склерозу.

Цяжкая разумовая праца і ўмовы, у якіх жывуць многія людзі, ствараюць адпаведную глебу для многіх нервовых хвароб. Часта гэтым хваробам мы дзейсна дапамагаем самі, п'ючы вялікую колькасць моцнай кавы, алкаголю, курачы папяросы. Усё гэта з'яўляецца атрутай для арганізма, але як часта мы забываемся аб гэтым. Трэба сказаць, што і тут можа дапамагчы мёд, які з'яўляецца як бы «адтруткай», значна змяншаючы таксічнае ўздзеянне вышэй пададзеных сродкаў пабуджэння. Сцверджана, што ў выпадках апатыі, атупення, стану псіхозу вялікую дапамогу хворым прыносіць лячэнне мёдам.

Мёд не толькі лечыць. Ён таксама ўпрыгожвае. Яго дадаюць да розных крэмаў, паколькі ён выбельвае і ўзмацняе скуру, надае ёй свежы і здаровы выгляд.

Гаспадыня

130 ГАДОЎ ТАМУ НАЗАД, 7.V. 1840 Г. НАРАДЗІЎСЯ ВЯЛІКІ РУСКІ КАМПАЗІТАР ПЁТР ЧАЙКОЎСКІ. СЁННЯ ЗМЯШЧАЕМ ЦІКАВЫ МАТЭРЫЯЛ АБ ЯГО СУВЯЗЯХ З БЕЛАРУСАМІ.

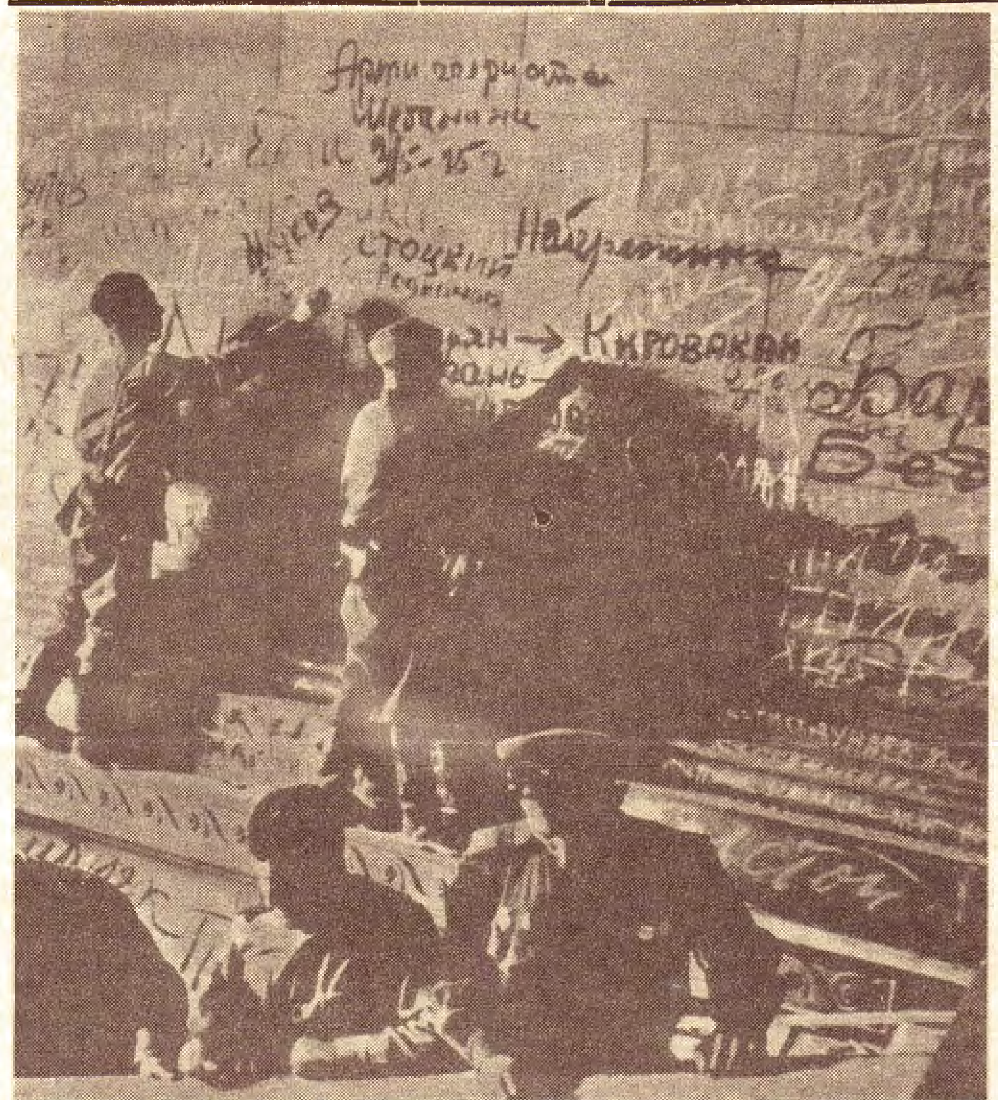
Беларускі аўтограф П. Чайкоўскага

Хараство беларускай народнай песні захапляла многіх буйнейшых кампазітараў свету. Мы можам ганарыцца тым, што натхнёныя старонкі шмат якіх сімфоній, опер і твораў іншых жанраў М. І. Глінкі, М. А. Рымскага-Корсакава, М. П. Мусаргскага, А. К. Глазунова, С. І. Танеева, Фр. Шапэна, Ст. Манюшкі, Меч. Карловіча выклікаvы да жыцця багаццямі нашага нацыянальнага музычнага фальклору.

З беларускай народнай песняй звязана імя і яшчэ аднаго класіка сусветнай музыкі — Пятра Чайкоўскага, фотакопію аўтографа якога вы бачыце на гэтай старонцы часопіса. Гісторыя беларускага аўтографа выдатнага рускага кампазітара вельмі цікавая.

Надрукаваны аўтограф быў у лістападзе 1893 года ў часопісе «Петербургская жизнь» з прычыны смерці кампазітара. Як узнік аўтограф, пра гэта расказаў М. О. Мікешын, славуты беларускі мастак, па праекту якога былі пабудаваны вядомыя помнікі «Тысячагоддзе Расіі» ў Ноўгарадзе, «Багдан Хмяльніцкі» — у Кіеве і героям абароны Севастопаля 1853—1856 г.г. Мікешын быў таксама аўтарам цудоўных ілюстрацый да твораў Гогаля, Некрасава, Шаўчэнкі, карцін і нарысаў, прысвечаных Беларусі, адкуль мастак родам (Магілёўшчына).

У сваіх успамінах аб кампазітары М. Мікешын пісаў, што аднойчы, калі ён наведаў Чайкоўскага і паказаў яму свае ілюстрацыі да твораў Шаўчэнкі, той з радасцю ўхваліў малюнкі. Задаволены мастак прапанаваў Чайкоўскаму ўзяць адну з гэтых ілюстрацый сабе ў падарунак. У сваю чаргу кампазітар запытаў, ці не хоча Мікешын, каб яму быў прысвечаны які-небудзь музычны твор на тэму, прапанаваную мастаком.

ЧВЭРЦЬ СТАГОДДЗЯ НАЗАД

2 мая 1945 г. Савецкая Армія і Войска Польскае здабываюць Берлін. Сцены рэйхстагу і канцылярыі рэйха пакрываюцца «аўтографамі» савецкіх і польскіх салдат.

«Я быў у захапленні ад гэтай прапановы, — піша Мікешын. — Я сказаў, што родам я з простай і беднай сям'і галоднай Беларусі і што гэта можа быць выказана адной маркотнай песняй:

Каля рэчанькі малада хадзіла,
Ой, люлі, люлі, — хадзіла.
За рукаўка семячка молада сеяла,
Ой люлі, люлі... і г.д.
Не ўзрошчаная мая маці-зямля,
Ой, люлі, люлі і г.д.

Далей, як піша аўтар успамінаў, ён праспяваў гэтую песню Чайкоўскаму, які запісаў мелодыю і словы на кавалку паперы. Потым, калі кампазітар запытаў, якую трэба тэму выкарыстаць у прысвячэнні мастаку, М. Мікешын расказаў пра сваё сяброўства з Тарасам Шаўчэнкам, захапленне ягонай паэзіяй і гісторыяй украінскага народа. Таму пажадана, дадаў мастак, каб другая тэма твора, што напіша Чайкоўскі, была б украінская народная песня «Гэй, не дзівуйце, добры людзі», якая апублікавана М. Лысенкам. Чайкоўскі ўхваліў і гэтую прапанову Мікешына, а каб не забыць пра сваё абяцанне, напісаў мастаку расліску, фатакопія якой тут надрукавана:

«Сим обязуюсь, во исполнение обещания, данного Михаилу Осиповичу Микешину, написать желаемый им марш со включением в него данной им темы» і далей — нотны запіс.

Як сведчыць у сваіх успамінах М. Мікешын, трэцяя тэма, якую хацеў выкарыстаць П. Чайкоўскі ў новым творы, павінна была быць руская. Але здзейсніць свой намер кампазітару не ўдалося. Як вядома, 6 лістапада 1893 года, праз некалькі месяцаў пасля сустрэчы з М. Мікешыным, Чайкоўскі памёр ад раптоўнага захворвання. Калі мастак прыйшоў маляваць партрэт з памёршага, брат кампазітара — Мадэст Ільіч — расказаў Мікешыну наступнае: за суткі да смерці кампазітар, якому стала крыху лепш, звярнуўся да брата з такімі словамі: «Вось і перад Мікешыным я не стрымаў абяцання. Скажы яму, што вінен, каб дараваў мне!»

І. Нісневіч

Ці Вы ўжо выпісалі „Ніву"?

Чвэрць стагоддзя назад

Войны маюць не толькі пачатак. Больш таго, заканчэнне войнаў, як правіла, выглядае інакш, чым гэта ўяўляюць сабе людзі, якія задумваюць, плануюць і пачынаюць войны.

Адольф Гітлер меў зусім дакладнае ўяўленне аб зыходзе вайны, якую пачаў. Ён не сумняваўся, што ў яе выніку ўзнікне Сусветная Вялікая Германская імперыя — ад Паўночнага мора да Міжземнага, ад Атлантыкі да Урала. У Еўропе з'явіцца адзіная дзяржава з адзінай і абавязковай нямецкай мовай. Англічане, галандцы, бельгійцы, нарвежцы, датчане і шведы будуць адпраўлены на Урал, на тэрыторыі Францыі ўзнікне «ўзорная» эсэсаўская дзяржава Бургундыя, ва Усходняй жа Еўропе размесцяцца гіганцкія каланіяльныя ўладанні. Між іншым, не будзем фантазіраваць за Гітлера. Вось яго ўласныя словы:

«Нямецкія ўстановы і ўлады павінны размяшчацца ў цудоўных будынках, губернатары — у палацах. Побач з нямецкімі ўстановамі трэба будаваць усё неабходнае для жыцця. Вакол гарадоў у радыусе 30—40 кіламетраў будуць збудаваны кольцы цудоўных вёсак, якія будуць злучаны найлепшымі дарогамі. Усё, што па-за гэтым, — гэта іншы свет, у якім рускія будуць жыць, як ім уздумаецца. Пры адной толькі ўмове: мы будзем панаваць над імі. Калі выбухне рэвалюцыя, то нам будзе дастаткова кінуць пару бомб на іх гарады — і справе канец. Раз у год мы будзем прыводзіць групу кіргізаў у імперскую сталіцу, каб яны праніклісяўсведамленнем магутнасці і велічы нашых манументальных збудаванняў».

Што датычыць «манументальных збудаванняў», Генрых Гімлер тлумачыў:

«Адразу пасля вайны мы пабудуем будынак, які будзе самым цудоўным будынкам у свеце. Падрыхтоўчыя работы мы пачалі ўжо ў 1938 годзе: ён будзе збудаваны ў Берліне на Кенігсплац. Кошт будаўніцтва складзе каля 50 мільярдаў марак. Будынак будзе вышынёй у 355 метраў, фасад яго працягнецца на 1.500 метраў. Адзін толькі фундамент будзе каштаваць 3 мільярды марак. Такога будынка свет яшчэ не бачыў. У ім будуць залы змяшчальнасцю па 200—300 тысяч чалавек. У падзямеллі ж будзе такое памяшканне, якое па магутнасці і хараству пераўзыдзе ўсё, што планавалі і будавалі фараоны. Прыйдзе дзень, калі там будзе стаяць труна Адольфа Гітлера. У гэтай унікальнай зале будзе пастаўлены залаты саркафаг, упрыгожаны ўральскімі самацветамі. Толькі такая зала будзе вартая быць апошнім прыстанішчам найвялікшага немца ўсіх часоў, стваральніка Вялікай Германскай імперыі Адольфа Гітлера. Пройдуць тысячы гадоў, і з усіх германскіх земляў, ад Урала да Паўночнага мора, ад Ледавітага акіяна да Міжземнага мора, будуць рабіць паломніцтва германскія людзі да гэтай святыні».

Атрымалася зусім не так. Гітлер меркаваў аб лёсе рускага народа ў ноч з 8 на 9 верасня 1941 года. У ноч з 8 на 9 мая 1945 года гісторыя дала Адольфу Гітлеру канчатковы адказ, падпісаны для большай пераканаўчасці генерал-фельдмаршалам Вільгельмам Кейтэлем. Гітлераўская германская імперыя капітулявала.

Няма ніякага сумнення ў тым, што падзеі мая 1945 года яшчэ доўга будуць прадметам самай пільнай увагі і даследвання. Мяне ж прыцягвае адзін бок майскіх дзён. Справа ў тым, што вайна праводзіць на зямлі лінію раздзелу, зазірнуць на другі бок якой удаецца далёка не заўсёды. У вялікай Айчыннай вайне Савецкая Армія мела справу з моцным і хітрым ворагам, які ўмеў не толькі ваяваць, але і скрываць свае задумы. Адна з характэрных асаблівасцей фашызму якраз і заключалася ў тым, што ён быў пабудаваны на ўменні хлусіць: нацысцкія лідэры гаварылі адно, а ў сапраўднасці было запланавана зусім іншае — прычым запланавана загадзя, дакладна і да самых драбніц. Гэта асаблівасць вынікала з самой сацыяльнай сутнасці нацызму, які служыў «вузкаму колу» германскіх прамыслоўцаў і фінансістаў — тых, у імя выканання інтарэсаў якіх Адольф Гітлер сказаў перад нападам на Савецкі Саюз:

— Важней за ўсё, каб мы не выдавалі ўсяму свету сваіх мэт. Гэта зусім не патрэбна. Галоўнае заключаецца ў тым, каб мы самі ведалі, чаго мы хочам....

Так, Гітлер і яго гаспадары ведалі, чаго яны хацелі. Іх мэтай было ператварэнне ўсяго свету ў калонію Германіі і ліквідацыя першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Але тое, чаго хацеў Гітлер, было не пад сілу ні вермахту, ні яго прыслужнікам. З 22 чэрвеня 1941 года гітлерызм сустрэў такога праціўніка, які не толькі не капітуляваў, але здолеў выстаяць у самых неспрыяльных умовах.

У нашы рукі трапіла вялікая колькасць дакументаў, якія былі ў эпоху трэцяга райха абсалютна сакрэтнымі. Больш таго, у нашы рукі трапілі тыя, хто гэтыя дакументы задумваў, складаў і выконваў. Стала магчымым з дакументальнай дакладнасцю рэканструяваць падзеі вайны, якія мы самі перажывалі толькі на «сваім баку». Гэта ў поўнай ступені датычыць і фіналу другой сусветнай вайны.

Вывучаючы сакрэтныя дакументы нацысцкай стаўкі і сведчанні відавочцаў, сёння можна многае дадаць да таго, што мы ведалі і аб чым здагадваліся ў маі 1945 года. Павучальная кар-

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

ТРЫБУНА чытачоў

КАНТРАКТАЦЫЯ

Згодна з ваяводскім планам, у 1968 г. Гайнаўскі павет павінен быў закантрактаваць 3500 га збожжавых культур. Столькі было закантрактавана. У 1969 годзе план гэты павялічыўся да 5500 га. Гэты план не быў выкананы поўнасцю і сяляне закантрактавалі 4957 га. **Н. В.**

ЛІТАРАТУРНЫЯ ВЕЧАРЫНЫ

5 красавіка ў памяшканні варшаўскага Аддзела БГКТ адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны 70-дзесятай гадавіне з дня смерці Ф. Багушэвіча. Студэнты беларускай і рускай філалогіі, аб'яднаныя ў мастацкім гуртку пры аддзеле, падрыхтавалі паэтычны мантаж. Прысутныя з зацікаўленнем праслухалі даклад на тэму «Жыццё і творчасць Ф. Багушэвіча». Потым чыталіся яго вершы.

У варшаўскім аддзеле, між іншым, у першую і трэцюю нядзелю кожнага месяца студэнты рыхтуюць паэтычныя мантажы. У іх выкарыстоўваюць яны ў першую чаргу творчасць членаў беларускага літаратурна-мастацкага аб'яднання «Белавежа», а таксама творчасць пісьменнікаў Савецкай Беларусі. Мантажы гэтыя карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод членаў і сімпатыкаў Беларускага таварыства.

В. Міхальчук,
Варшава

ДАХОДЫ ГРН

З чаго кожная грамадская рада мае даходы?

Асноўным даходам з'яўляецца дзяржаўная датацыя. Пэўныя сумы грошай застаюцца для ГРН таксама з зямельнага падатку. Другой крыніцай даходу з'яўляюцца скарбовыя значкі, а таксама грошы за пасведчанні аб месцы паходжання жывёлы. Напрыклад, ГРН у Саколцы скарбовых значкаў у 1969 годзе прадала на 111 000 зл. А за пасведчанні аб месцы паходжання жывёлы была атрымана сума 7 335 зл. (сс)

З жыцця ліцэя

ГОСЦІ З ГДАНЬСКА

2 красавіка 1970 года Бельскі беларускі ліцэй наведалі студэнты Гданьскай палітэхнікі. Многа яны расказвалі ліцэістам аб сваёй вышэйшай школе, аб вучобе, аб жыцці студэнтаў. Госці з Гданьска прывезлі з сабою інфарматар сваёй установы, а таксама зборнік задач і пытанняў, з якімі студэнты сустракаюцца на экзаменах.

СУСТРЭЧА З ЖУРНАЛІСТАМІ

Бельскі беларускі ліцэй амаль штодзённа наведваюць госці. І так, у аўторак 7 красавіка нашу школу наведалі журналісты газеты «Зялёны штандар». Газета гэта вельмі папулярная сярод моладзі. Многа цікавага даведаліся журналісты аб нашай школе, а таксама аб Бельску і Беласточчыне. Іх усё гэта так зацікавіла, што яны паабяцалі аб усім гэтым напісаць у сваёй газеце.

Вера Ахрымюк

НПК

У Гайнаўскім павеце недастаткова выкарыстоўваюцца мінеральныя ўгнаенні. У мінулым годзе выходзіла толькі 48 кг НПК на адзін га зямельных угоддзяў. Каб стварыць гаспадарам лепшыя ўмовы закупу мінеральных угнаенняў, павятовыя ўлады апрацавалі гарманаграм давозу мінеральных угнаенняў у пасобныя вёскі. Забавязана 28 сельскагаспадарчых гуртковых і міжгуртковых машынатрактарных баз, каб абслужылі яны 50 вёсак і давезлі 3635 тон НПК у чыстым складніку. **В. Н.**

Сардэчныя тайны

Мне 19 год, жыву на вёсцы. У нас многа моладзі. З нашай вёскі спадабаўся мне адзін хлапец. Я яму таксама спадабалася. Многа разоў мы з ім сустракаліся. Яму таксама 19 год. Працуе ён у іншай вёсцы. У нашай вёсцы часта бываюць розныя забавы. І Вася кожны раз прыходзіць, каб патанцаваць, але са мною не танцуе, саромеецца. На кожнай сустрэчы прапануе выйсці за яго замуж. Але бацькі нашы нічога не ведаюць аб нашым каханні, бо мы з Васем сябруем ужо тры гады.

Парай Сэрцайка, што мне рабіць, ці выходзіць за Васю замуж ці не.

Іра з Бельскага павета

Іра! Дзіўна, што Вася цябе кахае і адначасова саромеецца быць з табой перад людзьмі. Усё гэта толькі таму, што Васю толькі 19 год, і як на ўзрост мужчыны — дык вельмі ён яшчэ малады, каб жаніцца. Я веру, што Вася мо цябе і кахае, мо і ты таксама кахаеш Васю, а ўсё ж вы яшчэ замаладыя каб жаніцца. Вашыя гады і вашыя паводзіны аб гэтым сведчаць. Ты павінна заявіць Васю, пры чарговай размове аб жаніцьбе, што яшчэ зарана, што вы павінны пачакаць крыху, упэўніцца, ці між вамі існуюць сапраўдныя пачуцці. Час жа усё пакажа, гэта найлепшы дарадчык. А па-другое, дык Вася яшчэ ж перад войскам. Пойдзе ў армію, а ты застанешся дома, вось і будзе найлепшая аказія да таго, каб пераканацца ў праўдзівасці сваіх пачуццяў і пасталець. Раю табе, Ірка, прыняць сур'ёзна маю параду. Выйсці замуж — лёгкая справа, а калі акажацца гэта памылкай, павер, вельмі цяжка разыйсціся, могуць жа быць дзеці, якія патрабуюць сваіх правоў.

Сэрцайка

З ДАПАМОГАЙ СЯЛЯНАМ

Апошняя зіма не толькі людзям надакучыла, але і жывёле, птушкам. Яна таксама была лютай і дрэннай для раслін, пераважна для азімага жыта.

У некаторых ніжэйшых месцах на збожжы бялее «павуцінне» — збожжавая плесня.

У грамадзе Дубічы Царкоўныя быў арганізаваны калектыў сельскагаспадарчых спецыялістаў, задачай якога з'яўляецца камісійны агляд пашкоджаных плесняй палетак з пасевамі. У гэтым калектыве знаходзяцца: Георгі Валкавыцкі — прадстаўнік сельскагаспадарчага і лясного аддзелаў ПНР у Гайнаўцы, Вашкевіч Міраслаў — прадстаўнік ПЗУ і Мікалай Чыквін — працаўнік ГРН у Дубічах Царк. 11 красавіка наведалі яны вёску Тапаркі, дзе былі дакладна агледжаны палеткі сялян і дзе было выяўлена 5,25 га плошчы змарнаванага збожжа. Прысутнічалі пры гэтым таксама солтыс вёскі Д. Баравік і сяляне. Палеткі гэтыя, каб не пуставалі, сяляне будуць другі раз засяваць яравымі культурамі. Дзяржава на гэта дае ў рамках пазыкавага абавязацельства адпаведнае насенне.

Гэты калектыў таксама наведаў і палеткі вёскі Тафілаўцы. Другі калектыў, у якім знаходзяцца Яўгені Стэльмашук — прадстаўнік ПЗУ ў Беластоку і Раіса Патэюк — працаўнік ГРН, наведалі палеткі Дубіч Царкоўных.

Таксама палеткі другіх вёсак нашай грамады былі дакладна правераныя гэтымі камісіямі.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

СЕЛЬГАСГУРТКІ

На Бельшчыне на апошні дзень 1969 года налічвалася 182 сельскагаспадарчыя гурткі, якія аб'ядноўваюць 3866 гаспадароў. Сельгасгурткі ахапілі сваёй дзейнасцю 90% вёсак павета і да іх належыць амаль 40% усіх сялян. Сельгасгурткі маюць машын і прылад больш як на 63 мільёны злотых. У бягучым годзе прадбачана таксама на закуп сельскагаспадарчых машын многа тысяч злотых. (мх)

КОЗЛІЦКІЯ ХЛОПЦЫ

Наша вёска Козлікі
Ў Гайнаўскім павеце.
Звычкі свае мае —
ў зіму і ў леце.

Западаюць на ўсю зіму,
Хлопцы ў сон мядзведзяў,
Толькі час ад часу
Адведаюць суседзяў.

А як толькі цёпла
Сонейка прыгрэе,
Кожнаму адразу
На душы дабрэе.

Бо тады ўжо кожны
Мучыць сваю Ву-С-Ку —
Ездзіць да дзяўчыны
У другую вёску.

Ёсць у нашай вёсцы
І крамар вясёлы,
Што прывозіць піва
У завеі і ў жніва,

І тады ўжо нашы хлопцы
Справу пачынаюць.
Выглядае Нінка з Валяй,
А яны не прыязджаюць

І нясецца ўжо ад крамы
Вясёленькі гоман,
А тады ўжо нашых
хлопцаў
Не ўбачыш дома.

П'юць усю нядзелю,
П'юць у дзень будзённы,
Бо не памятаюць,
Які дзянёчак сёння.

А калі ўжо надакучыць
Гэткая работа,
Ў рух ідуць бутэлькі
Ад выпітай гарэлкі.

Чытачка з Козлікаў

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Dzwon admirała" (ang.), 5—6. „Siedemnasty równoleżnik" (franc.) 7—8. „Adolf" (franc.), 9—10.

Нараўка

„Kochałem cię" (radz.), „Stawka większa niż życie" (polski), 6—10.

Нарва

„63 dni" (polski), „Wyznanie dla Robin Hooda" (ang.), 6—10.

Чыжы

„Trzy dni Wiktora Czernyszewa" (radz.), „Stawka większa niż życie" (polski), 6—10.

Дубічы Царкоўныя

„273 dni poniżej zera" (polski), „Rzeczypospolita babska" (polski), 6—10.

Арэшкава.

„Człowiek z karabinem" (radziecki), „Opowieść znad Donu" (rodz.), 9—10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Winnetou" (jugosł.), I i II s. 6—10.

Орля

„Partyzant z lilejskiej góry" (jugosł.), „Stawka większa niż życie" (polski), 6—10.

Райск

„Winnetou" (jugosł.), „Jedyna szansa" (NRD), 6—10.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова

„Kopciuszek w potrzasku" franc.), 5—6. „Naczelnik Czukotki" (radz.), 7—8. „Znicz olimpijski" (polski), 9—10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Życie zamku" (franc.), 5—6. „Toast" (polski), 7—8. „Gra" (polski), 9—10.

Янаў

„2 mamy i 2 ojców" (jugosł.), 6—10.

Шудзялава

„Przygoda z piosenką" (polski), „Trzy klucze" (jugosł.) 6—10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Pociągi pod specjalnym nadzorem" (czeski), 5—6. „Wyspa na lądzie" (ang.), 7—8. „Znicz olimpijski" (polski), 9—10.

Мельнік

„Hugo i Józefina" (szwedzki), 5—6. „Zwariowałeś Toni" (czeski), 7—8. „Dożyjmy do poniedziałku" (radz.), 9—10.

Мілейчыцы

„Mroźny poranek" (radz.), 5—6. „Zwariowałeś Toni" (czeski), 7—8. „Mściciel z przeklętej góry" (jugosł.), 9—10.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Szepczące ściany" (ang.), „Marynarz Czyżyk" (radz.), 6—10.

Новы двор

„Brat dr Homera" (jugosł.), „Miłość i jazz" (szwedzki), 6—10.

ціна краху «тысячагадовай імперыі» (як называлі свой рэйх гітлераўцы), якую яе завадатаі лічылі непераможнай, варта таго, каб яе аднавіць ва ўсіх падрабязнасцях, уключаючы і ўсе дагэтуль невядомыя падрабязнасці, якія датычаць саміх верхаводаў нацызму, бо гэта карціна заклікана быць суровым урокам для антыкамуністаў сённяшняга дня.

Іменна гэтаму фінальнаму этапу вайны прысвечан мой расказ, які грунтуецца на сапраўдных дакументах і паказаннях сведкаў. Многія дакументы публікуюцца ўпершыню.

ПАКАЗАННІ ОТА ГЮНШЭ

Фінальнае наступленне савецкіх войск на Берлін, якое павінна было завяршыць разгром нацызму, пачалося раніцай 16 красавіка 1945 года.

Вядома многа апісанняў гэтага славутага дня, які ўвайшоў у летапіс нашага стагоддзя. Пра яго расказвалі ваенныя карэспандэнты, пісьменнікі, военачальнікі. Успамінаюцца кінакадры: Маршал Жукаў і члены Ваеннага Савета 1-га Беларускага фронту на палявым камандным пункце. Позірк на гадзіннік: загад аддадзен!

Але мала каму вядома, як прайшоў дзень 16 красавіка прыкладна за 70 кіламетраў на захад ад лініі фронту — у самым цэнтры Берліна. У сэрцы нацысцкай імперыі, у імперскай канцылярыі Адольфа Гітлера. Апісанне гэтага дня належыць зусім не прафесіянальнаму гісторыку або мемуарысту, але тым не менш чалавеку, паказанні якога для нас вельмі цікавыя.

Штурмбанфюрэр СС Ота Гюншэ, напэўна, не меркаваў, што яму прыйдзецца заняцца мемуарамі. Кадравы эсэсавец, афіцэр лейбштандарта СС «Адольф Гітлер», асабісты ад'ютант фюрэра ў 1943—45 гадах — хіба такія людзі прывычаены да амплуа мемуарыста? Але апынуўшыся ў савецкім палоне, Ота Гюншэ напісаў кнігу: дакладней, прадыктаваў яе савецкім следчым. Паказанні яго тут жа перакладваліся і запісваліся. Для таго, каб яны больш былі поўныя, да работы прыцягнулі даволі дасведчанага чалавека, штурмбанфюрэра СС Гейнца Лінге — камердынера Гітлера з 1935 па 1945 гады, які знаходзіўся ў палоне. Такім чынам, што ж адбывалася 16 красавіка 1945 года ў імперскай канцылярыі?

«16 красавіка 1945 года начная нарада ў Гітлера закончылася каля паловы чацвёртай раніцы. Падпалкоўнік генштаба фон Германі, які дакладваў абстаноўку на Усходнім фронце, паехаў з імперскай канцылярыі ў штаб-кватэру галоўнага камандавання сухапутных сіл у Цосен, а маёр генштаба Фрыдэль, які дакладваў абстаноўку на Заходнім фронце, — у Далем.

Аб становішчы на Усходнім фронце было далажана: цяжкія баі на ўчастку групы армій «Поўдзень» у Аўстрыі; асабліва моцны націск у раёне Санкт-Пельтэн, на захад ад Вены; інтэнсіўныя атакі рускіх на ўчастку групы армій «Цэнтр» у раёне Мараўскай Астравы і Брно і ў Сілезіі. На фронце ля Одэра, як запэўніў фон Германі, настала зацішша. Назіраюцца толькі пошукі разведчыкаў.

Як звычайна пасля начной нарады, Гітлер усеўся ў сваім кабінеце за «вячэрні чай» з Евай Браун і сваімі сакратарамі фраў Крысціян і фраў Юнге. У курыльным пакоі старой рэйхсканцылярыі Бургдорф,[1] Фегелейн[2] і Гюншэ пілі гарэлку і каньяк.

Каля пяці гадзін раніцы ў пакоі пачуўся тэлефонны званок. З камутатара імперскай канцылярыі паведамілі, што Бургдорфа тэрмінова выклікае «Майбах». «Майбах» было ўмоўнай назвай штабкватэры галоўнага камандвання сухапутных сіл у Цосене. Званіў генерал Крэбс[3]). Яго званок у гэты перадранішні час быў незвычайны. Бургдорф, твар якога набыў напружаны выраз, зрабіў знак Фегелейну і Гюншэ, каб яны замаўчалі. Ён пачаў нешта запісваць і адрывіста крыкнуў у трубку:

— Дзе? Кюстрын? Дзе яшчэ? Па ўсім фронце? Зараз далажу фюрэру. Калі даведаешся больш падрабязна, калі ласка, адразу пазвані. Дзякуй! (Бургдорф і Крэбс былі на «ты»).

Бургдорф паклаў трубку і, звяртаючыся да Фегелейна і Гюншэ, хутка прамовіў:

— У чатыры раніцы пачалося на Одэры! Магутны агонь рускай артылерыі па ўсім фронце!..

Працяг будзе

1) Галоўны ваенны ад'ютант Гітлера.

2) Прадстаўнік Гімлера пры стаўцы Гітлера, групенфюрэр СС, сваяк Евы Браун.

3) Начальнік генеральнага штаба, генерал пяхоты.

«НІВА» — ВАШ НАЙЛЕПШЫ ПРЫЯЦЕЛЬ, ЧЫТАЙЦЕ І ВЫПІСВАЙЦЕ «НІВУ»!

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto I Oddziału Rejonowego PUPiK „Ruch" NBP Nr 150-6-161 w Białymstoku. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23 Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. W-3 Nakład 7422

© PDF: Kamunikat.org 2020 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

© PDF: Kamunikat.org 2020
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2020

НЕДАКЛАНЯЎСЯ

Пайшлі мы аднойчы з жонкай пагуляць. І адразу, ля самых варот, яна пакланілася нейкай жанчыне.

— Мог бы і ты быць больш ветлівы! — упікнула мяне жонка.

— Дык я гэту жанчыну першы раз бачу!

— Так? Аднак гэта — вельмі важнае знаёмства: яна прыняла ў мяне бялізну ў мыццё без чаргі! Пакрыўдзіцца і будзеш хадзіць у брудных кашулях!..

Насустрач ішоў нейкі тоўсты дзядзька.

— Не будзь дурнем, пакланіся яму! — напомніла мне жонка. — Гэта прадаўшчык з мясной крамы!

Я як мог ветліва прывітаў яго.

Наступнаму сустрэчнаму я пакланіўся без напамінання. Я яго ведаў. Ён даставаў мне вугаль на блату.

Пісьманосцу мы абое пакланіліся яшчэ здалёк. Бо ад яго ласкі залежыць, ці будзе ён прыносіць лісты проста да нас на кватэру, ці кідаць у скрынку на першым паверсе.

Змучыўшыся ад паклонаў, я злосна прабурчаў:

— Усё! Хопіць!.. Больш я не кланяюся.

— Што ты выдумаў! — усклікнула жонка. — Глядзі, ідзе прадаўшчыца з булачнай! Мабыць, ты аддаеш перавагу чэрстваму, пазаўчарашняму хлебу?..

Я высока прыпадняў капялюш над галавою.

— А дзе працуе гэта бабуля, якой даўно пара на рэнту? — спытаў я пасля таго, як яшчэ раз вымушаны быў пакланіцца ды яшчэ і ўсміхнуцца пры гэтым.

— Нідзе! — адрэзала жонка. — Гэта бабуля абяцала мне даць адрас нянькі!

— Ну, цяпер усё! — сказаў я. — Павернем на гэту малалюдную вуліцу і проста падыхаем паветрам!

I мы павярнулі. Вуліца была ціхая, прахожых амаль не было відаць. Але я ўсё яшчэ не мог супакоіцца:

—Нікому больш не пакланюся! Хопіць! Маю я права хоць у нядзелю адпачыць!..

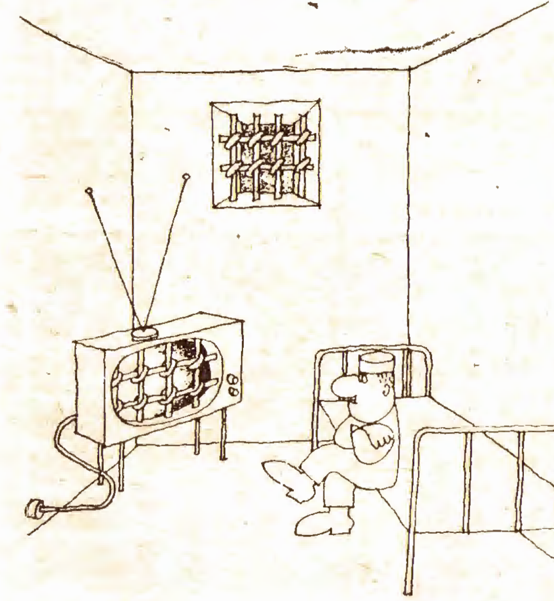
Раптам жонка пабялела і спытала:

— Ты бачыў, хто прайшоў зараз побач нас?! Твой галоўны рэдактар! А ты не пакланіўся!..

Дарагія чытачы, я заканчваю гэты фельетон.

Мой апошні фельетон...

Міча Дзімітрыевіч

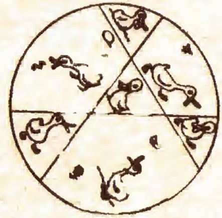

НІЎКА

Галаваломка

Пасадзіце 10 дрэваў у 5 радах па 4 у кожным.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ПАЙШЛІ Ў ГОСЦІ

Нямецкі афіцэр. Скажы, старая, у вашым мястэчку салдаты яшчэ ёсць?

Старая жанчына. Не, ужо няма.

Нямецкі афіцэр. А куды ж яны дзеліся?

Старая жанчына. Прыйшлі нейк ноччу партызаны і запрасілі вашых салдат да сябе ў госці.

Нямецкі афіцэр. І нашы салдаты з імі пайшлі?

Старая жанчына. Сама бачыла, што пайшлі з вялікай радасцю. Бо вось, пане афіцэр, хто ў чым спаў, у тым і пайшоў.

ЧАМУ

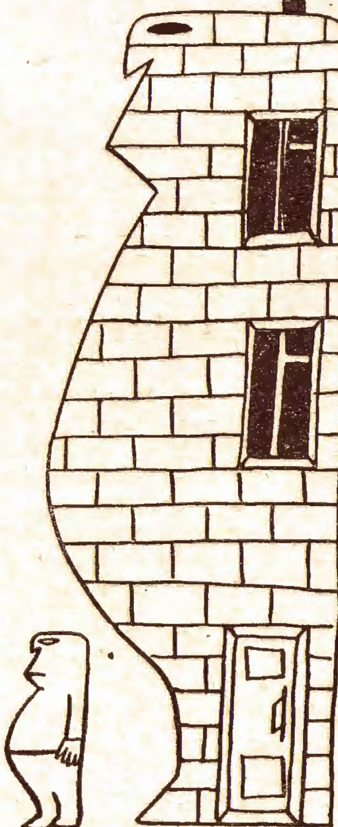
На вуліцы сустракаюцца двое:

— Чаму ты такі змрочны? Што цябе непакоіць?

— Работа. З сямі раніцы да трох дня, толькі з адным гадзінным перапынкам.

— І даўно працуеш?

— З заўтрашняга дня.

ЖАНІХА МАМА ЗНАЙШЛА

Мама ўсклікнула з парога:
— Ну, дачка, нам павязло!
Я знайшла табе такога
Жаніха — на ўсё сяло!
І прыгожы, і з душой,
І з разумнай галавой.
— Ой!
І гарэлкай не прапах,
І заўсёды пры грашах.
— Ах!
— А ў вачах — блакітны май!
Табе жыць з ім будзе — рай!
— Ай!
— Спадабаўся дужа мне.
За яго ты пойдзеш?
— Не!
— Не? Ты што? Хіба здурэла?
— Пакахала я Андрэя.

Іван Муравейка

ПАРАДА

Маладая жанчына вядзе па шашы машыну з велізарнай хуткасцю. Сяброўка, якая сядзіць побач, кажа:

— Ты можаш ехаць не так хутка? У мяне ўсё мільгаціць перад вачыма!

— А ты зрабі так, як я.

— Як?

— Заплюшчы вочы!

НЕ ЗАБЫЎСЯ

— Мечыслаў, ты, здаецца, забыўся, што пад Новы год пазычыў у мяне тысячу злотых?

— Я забыўся? Ды што ты! Гэта ж мой самы яркі сьвяточны ўспамін!

ПАДАРУНАК

Жаніх запытаў у брата сваёй нявесты:

— Ці падабаецца табе, Юлік, шлюбны пярсцёнак, які я падарыў Зосі?

— Вельмі. Праўда, ён трошкі цісне ёй палец.

— Няўжо?

— Так, яна не можа хутка яго зняць, калі прыходзіць другі хлопец.

ТРАНСПАРТ

Блыха — блысе:

— Пойдзем пешкі ці пачакаем сабаку?

РОСПАЧ

У роспачы малады чалавек скардзіцца сябру, што каханая дзяўчына адкінула прапанову выйсці за яго замуж.

— А ты не распачай. Часта бывае, што калі дзяўчына гаворыць «не», гэта значыць «так».

— Але яна не сказала «не». Яна сказала «дурань».

НА ВЫСТАЎЦЫ

Жанчына аглядае выстаўку карцін. З асаблівай увагай глядзіць яна на цудоўны летні пейзаж. Нарэшце вымае запісную кніжку і запісвае назву карціны і прозвішча мастака.

— Вы хочаце купіць гэтую карціну? — пытаюць у яе.

— Не, я хачу даведацца ў мастака, дзе ён быў летам.

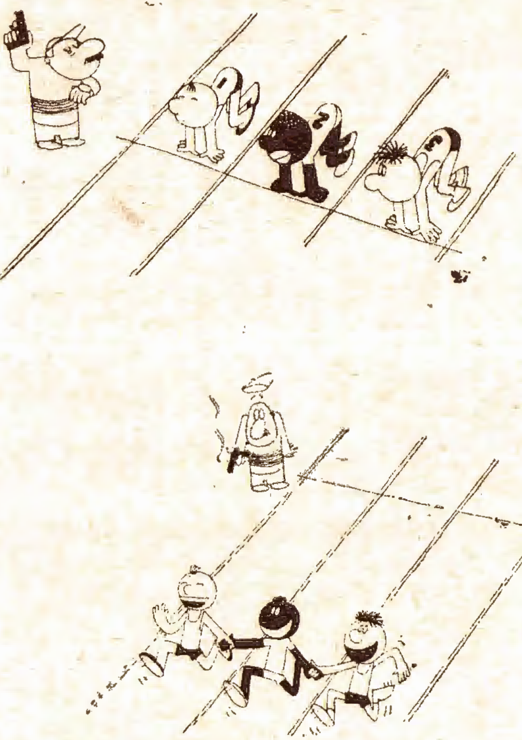
ХІТРЫ

Маленькі Пеця тайком ад маці прыйшоў да суседкі і спытаў:

— Скажыце, калі ласка, вам не перашкаджае тое, што я кожны дзень практыкуюся на піяніна.

— Яшчэ як!

— Тады вельмі прашу вас, як мага хутчэй паскардзіцеся маёй маме.

САБІРАЙСЯ Ў ГОСЦІ, МОЙ ДЗЯДОК
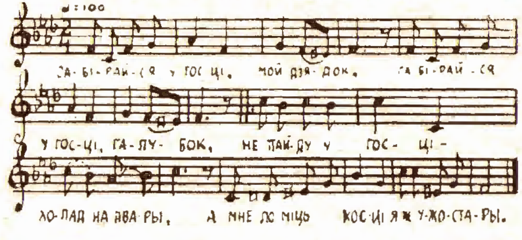
(Беларуская народная песня)

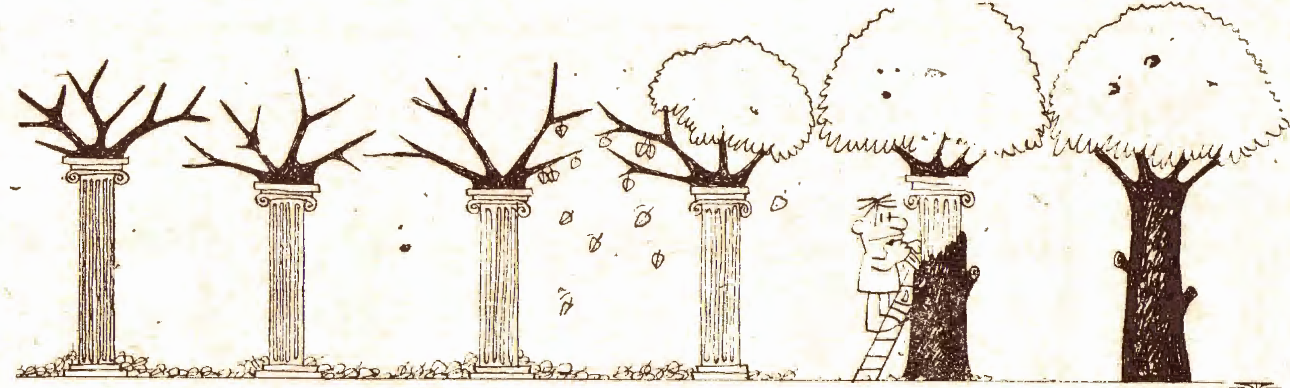
— Сабірайся ў госці, мой дзядок,
Сабірайся ў госці, галубок.
— Не пайду у госці — холад на двары,
А мне ломіць косці, я ж ужо стары.

— Сабірайся ў госці, мой дзядок,
Сабірайся ў госці, галубок.
— Не пайду ў госці, — я ж табе кажу:
Лепш на цёплай печы трошкі паляжу.

— Як не пойдзеш ў госці, грошай дай:
Трэба ж мне занесці каравай.
— Бяры сабе грошы, — ці мне іх шкада?
Толькі адчапіся ад мяне, бяда!

— Дык ляжы на печы, стары дзед!
А мяне у госці павядзе сусед.
— Пачакай, Ганулька, не спяшай:
Пойдзем разам ў госці, мяне не кідай!

ПА РАДЫЁ

— Я вывучыў англійскую мову па радыё...

— Гэта і відаць. У тваім вымаўленні адчуваюцца атмасферныя перашкоды.

КУРЁЗЫ

Адазвіся, равеснік

Васемсот гадоў — такі агульны ўзрост ігракоў футбольнай каманды, арганізаванай у Осла. Самы малады ў камандзе — сямідзесяцігадовы Юхан Ларсен, варатар. Каманду арганізавала «Нарвежская асацыяцыя пенсіянераў».

Калі ёсць каманда, трэба ж ёй з некім гуляць! Выраршана кінуць выклік равеснікам у Капенгагене, Стакгольме і Хельсінках.

Ірландскі джын

Гадоў дваццаць назад ірландзец Генры Томпсан, зубны ўрач, які рабіў у тыя часы першыя крокі на медыцынскай ніве, кінуў у мора бутэльку, у якую паклаў запіску: «Даю слова бясплатна лячыць зубы таму, у чые рукі трапіць гэта бутэлька». «Нядрэнная будзе рэклама майму маленькаму прадпрыемству», — падумалася стаматолагу. Мінулым летам паштальён уручыў яму пісьмо з Нарвегіі, адкрыўшы якое, Томпсан са здзіўленнем убачыў уласную запіску і візітную картку Кнута Олсена,... зубнога ўрача з Осла, які знайшоў бутэльку.

Парушальнік

З лонданскага цырка ўцякла малпа, якая выступала ў атракцыёне «Малпы на матацыклах». Пасля прадстаўлення яна вывела матацыкл з будынка цырка, ускочыла на машыну і ліха паімчала па лонданскіх вуліцах. Малпа была апранута ў касцюм матагоншчыка. «Гоншчык» прыцягнуў увагу паліцыі тым, што парушыў правілы вулічнага руху — двойчы праскочыў на чырвонае святло. Пачалася пагоня. Нарэшце паліцэйскі спыніў «парушальніка», той злез з матацыкла і моўчкі нанёс моцны ўдар паліцэйскаму ў сківіцу.

Вечнай незадаволенасцю можна альбо дамагчыся таго, чаго хочаце, альбо страціць і тое, што маеце...